

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ
ΕΒΔΟΜΟ
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 429
ΜΑΡΤΙΟΣ
2014

Διαβάζεται από 2.000 οικογένειες Ζαγορίσιων στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο ΚΩΔΙΚΟΣ 092571

Το Ζαγόρι και η Επανάσταση του 1821

Η συμμετοχή του Ζαγορίου στον ξεσηκωμό του ελληνικού γένους το 1821 μπορεί να χωριστεί σε τρεις περιόδους:

α) Φιλική Εταιρεία β) Αποστασία Αλή Πασά και γ) Συμμετοχή στον ένοπλο αγώνα και άλλες υπηρεσίες μετά το 1822.

Γράφτηκε ότι η ιδέα συστάσεως μυστικής εταιρείας με σκοπό την οργάνωση επανάστασης κατά των τούρκων ανήκει στον Κων/νο Ράδο απ' το Τσεπέλοβο Ζαγορίου. Ο Ράδος εμπορεύεται στη Σμύρνη και το 1813 κοινοποιεί την ιδέα του στον Εμμανουήλ Ξάνθο, επίσης εμπορεύμενο. Ο Ξάνθος συνεργάζεται και με τον Σκουφά στην Άρτα και μπαίνει στο μυστικό και ο Τσακάλωφ απ' τα Γιάννινα.

Το 1817 οι φιλικοί απ' την Κων/πολη στέλνουν στα Γιάννινα τον Χριστόδουλο Οικονόμου απ' το Κουκούλι Ζαγορίου να μυήσει στην Φιλική Εταιρεία τον αδελφό του Μάνθο Οικονόμου και τον Αλέξη Νούτσο απ' το Καπέσοβο. Και οι δυο είναι υπουργοί του Αλή πασά. Τον Αύγουστο του 1820 ο Αλή πασάς βάζει φωτιά στην πόλη και οι κάτοικοι φεύγουν. Στο Τσεπέλοβο ανεβαίνουν ο Βηλαράς και ο Ψαλλίδας και μαζί τους έχουν και την «κάσσα των Γιαννίνων», δηλαδή το ταμείο της Φιλικής Εταιρείας. Οι εισφορές για τον αγώνα συνεχίζουν να φτάνουν στο Τσεπέλοβο. Οι Ζαγορίσιοι, ντόπιοι και απόδημοι, είχαν πρωτεύοντα ρόλο στα της Φιλικής Εταιρείας.

Ο Αλή πασάς μυήθηκε στην Φιλική Εταιρεία στο βαθμό που εξυπηρετούσε τους σκοπούς της. Του δόθηκε το συνθηματικό όνομα «πεθερός». Τα μεγαλεπήβολα σχέδια του Αλή έτρεφαν οι φιλικοί και υπόσχονταν αμέριστη βοήθεια απ' το ελληνικό στοιχείο. Η αποστασία του Αλή πασά έφερε στα Γιάννινα δέκα πασιάδες με επικεφαλής τον Χουρσίτ. Έτσι η υπόλοιπη Ελλάδα άδειασε από στρατεύματα και διευκολύνθηκε η κήρυξη της Επανάστασης. Ο Αλέξης Νούτσος και ο Μάνθος Οικονόμου παίζουν άριστα το παιχνίδι της Φιλικής Εταιρείας. Ο Αλέξης Νούτσος με τα παλικάρια του διαπραγματεύεται με τον Χουρσίτ και στα κρυφά στέλνει εφόδια στο Κάστρο όπου είναι κλεισμένος ο Αλής. Ο Αλέξης Νούτσος με τον φίλο του Ταχίρ Αμπάζη –αμφότεροι της εμπιστοσύνης του Αλή– φέρνουν στα Γιάννινα τους Σουλιώτες για να βοηθήσουν τον Αλή που τους υποσχέθηκε να τους δώσει το Σούλι. Τελικά οι Σουλιώτες

διαπραγματεύονται εκατέρωθεν και δεν εμπλέκονται σε ένοπλο αγώνα. Οι ένοπλοι Ζαγορίσιοι τάσσονται στο πλευρό των σουλτανικών για να μη χαλάσουν το Ζαγόρι, αφού στην Μπάγια και στην Καλουτά εγκαταστάθηκαν σουλτανικά στρατεύματα. Ειδοποιούν τον Αλέξη Νούτσο να μη ανεβεί στο Ζαγόρι γιατί κινδυνεύουν τα χωριά. Έτσι ο Αλέξης Νούτσος τον Ιούλιο του 1821 φτάνει στο

Μεσολόγγι. Ο Μάνθος Οικονόμου στέλνεται από τον Αλή να συναντήσει στο Μέτσοβο τον Ομέρ Βρυώνη που έρχεται με σουλτανικά στρατεύματα, αλλά εκεί τον σκοτώνουν.

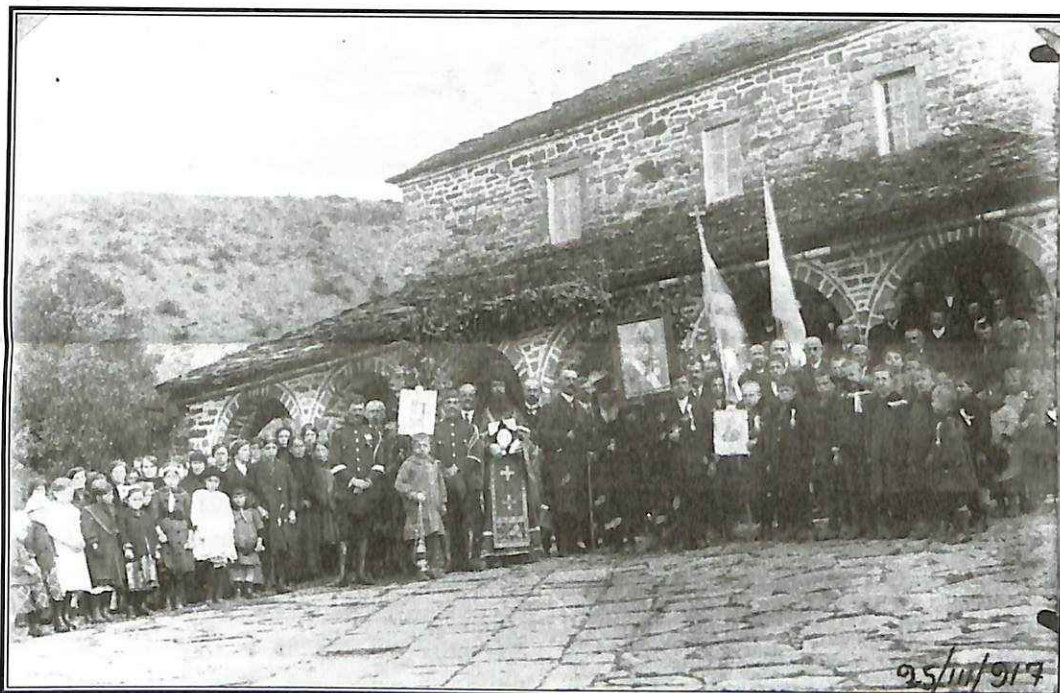
Η συγκέντρωση σουλτανικών στρατευμάτων στα Γιάννινα βοήθησε στην κήρυξη της Επανάστασης στην υπόλοιπη Ελλάδα στις 25 Μαρτίου 1821. Ο Αλής σκοτώθηκε στο νησί των Γιαννίνων τον Γενάρη του 1822. Οι ένοπλοι Ζαγορίσιοι κατηφόρισαν στα πεδία των μαχών. Αλλά δεν είναι μόνο αυτοί. Οι Ζαγορίσιοι της αποδη-

μίας συμμετέχουν στον εθνικό αγώνα είτε με χρήμα είτε με αίμα. Στην έξοδο του Μεσολογγίου σκοτώθηκαν αρκετοί Ζαγορίσιοι. Όσοι Ζαγορίσιοι επέζησαν της Επανάστασης πήραν θέσεις κλειδιά για την συγκρότηση του κράτους.

Επειδή η 25η Μαρτίου συμπίπτει με την γιορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου ορίστηκε ημέρα κήρυξης της Επανάστασης του 1821. Έκτοτε ανελλιπώς και μεγαλοπρεπώς γιορτάζεται απ' το μικρότερο χωριό ως την πρωτεύουσα. Έτσι γιορτάστηκε και στο Λιασκοβέτ στις 25 Μαρτίου του 1917, όπως φαίνεται στη φωτογραφία που δημοσιεύουμε. Μας παραχωρήθηκε ευχαρίστως απ' τον συνδρομητή μας κ. Δημήτριο Γαλανόπουλο καταγόμενο απ' την Λεπτοκαρυά και ανήκει στο οικογενειακό φωτογραφικό αρχείο του πατέρα του Γεωργίου Δ. Γαλανόπουλου. Το έτος 1917 είναι έτος πολέμου κι απ' την φωτογραφία λείπουν οι στρατεύσιμοι. Πρωτοστατούν τα παιδιά με τις σημαίες και τις εικόνες των ηρώων της Επανάστασης του 1821. Μπροστά στη σημαία κρατώντας εικόνα και ο μικρός Γεώργιος Γαλανόπουλος.

Ευχαριστούμε θερμά τον κ. Δημήτρη Γαλανόπουλο για την παραχώρηση της φωτογραφίας, που έγινε αφορμή να γραφτούν τούτες οι αράδες.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

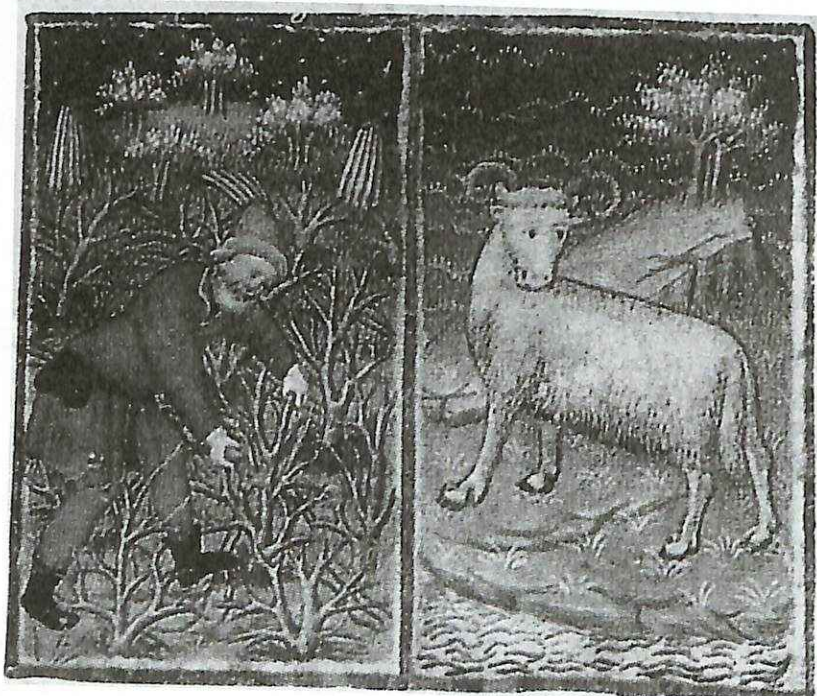

(Από το οικογενειακό φωτογραφικό αρχείο του Γεωργίου Δ. Γαλανόπουλου)

Χρονογράφημα

Μια «προσέγγιση» στο μήνα Μάρτη

Σταύρου Συκιώτη

Η εικονογράφηση του Μήνα Μαρτίου και του ζωδιακού του συμβόλου, του Κριού, στο εικονογράφο ημερολόγιο Bedford Hours, περ. 1425. Λονδίνο, Βρετανικό Μουσείο.

(«Καθημερινή» 4-3-2001)

γνώσεων και πληροφοριών.

Ο «ετήσιος Χρόνος», όπως σχηματικά διαμορφώθηκε, κατά την αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή εποχή, πλούτισε μεγεθυντικά τη διακλαδισμένη Επιστήμη, όπως είναι η Ιστορία, Μυθολογία, Αρχαιολογία, Μετεωρολογία, Λαογραφία κλπ. Ο μήνας Μάρτης, στον οποίο αναφερόμαστε, έχει τη δική του «σελίδα» στη «δεύτερη σελίδα» του Ζαγοριού μας.

Ας διαβάσουμε, περιληπτικά, κάποια γνωρίσματά του:

Ο Μάρτιος, που είναι από τους 12 μήνες του ετήσιου κυκλικού χρόνου σήμερα, ήταν στη Ρωμαϊκή εποχή ο πρώτος μήνας του τότε ισχύοντος δεκάμηνου ημερολογίου. Θεωρείται, μάλιστα, η πιο λογική αστρολογική αφετηρία, λόγω της σημειούμενης την 21ην Μαρτίου ισημερίας, στην οποία εστιάζονταν η αρχή των περισσοτέρων αρχαίων ημερολογιακών συστημάτων.

Ο Μάρτιος, κατά τους Ρωμαίους, πήρε το όνομα του θεού

της ζωής μας, όπως είναι: Τα μαρτίσια, σαν αφετηρία, οι Απόκριες με τις τζαμάλες τους και την Καθαρή Δευτέρα με τις λαγάνες και τους εξοχικούς περιπάτους, τη Σαρακοστή με τις νηστείες και τα ψυχοσάββατά της, οι χαιρετισμοί και η μεγάλη γιορτή του Ευαγγελισμού με την μεγάλη εθνική μας γιορτή, της Εθνεγερσίας του 1821. Πάνω απ' όλα αυτά, ο Μάρτης μας φέρνει «απ' το χέρι» το «...Έαρ το γλυκύ (που) πάλι επανατέλει...», συνοδευόμενο τιμητικά από ενθουσιώδη αποδημητικά πουλιά (χελιδόνια, κοτσύφια, αηδόνια, κούκους κλπ) και στεφανώνουν με μύρια χρώματα αγριολούλουδα και ανθοφόρα δέντρα στο ατέλειωτο πράσινο της φύσης.

«Απ' την Άνοιξη, που εγύρισε / ουρανός και γη ευφράνθη, με το χόρτο και με τ' άνθη / παίζει ο ξέφυρος τερπνά.

(Δ. Σολωμός)

Να σημειώσουμε, τελικά, ένα σημαντικό ψυχολογικό στοιχείο, που φέρνει σε μας τους ανθρώπους η Άνοιξη. Είναι η επιβράβευση της προσδοκίας μας, που τρέφουμε κατά τη χειμερινή περίοδο, που μας κουράζει το λειψό φως της ημέρας, η ανήλια ατμόσφαιρα, τα παρατεταμένα δυσάρεστα καιρικά φαινόμενα, η παγωνιά, πολλές φορές, της καρδιάς και της ψυχής μας, μεταφορικά βέβαια, μαζί με την παγωνιά της ατμόσφαιρας. Η «Γλυκυτάτη Άνοιξη» με τ' άνθη στολισμένη... (Ι. Βηλαράς) τα ξεπερνά όλα αυτά. Γαληνεύει και μαγεύει τα ματάκια μας, την καρδιά μας, τη χαρωπή μας σκέψη.

Ας ανοίξουμε τις εξώπορτες των σπιτιών μας και της καρδιάς μας, για να την υποδεχτούμε τραγουδιστά. Ευχή του κειμένου: «Ας μεταφέρουμε στην καθημερινότητά μας, την ανοιξιάτικη ατμόσφαιρα στη σκέψη μας και την καρδιά μας. Για να είναι το διάθα μας ανάμεσα σε λούλουδα κι αηδονολαλήματα. Αμποτες!!»

ΜΝΗΜΕΣ ΕΝΟΣ ΑΛΛΟΥ ΜΑΚΡΙΝΟΥ ΜΑΡΤΗ

Αναδρομές

Αρχές Μάρτη του 1945. Ο πρώτος σταθμός στο ταξίδι της ζωής. Για μένα όπως και για όλα τα συνομήλικα παιδιά του χωριού μου, έκλεινε μια περίοδος της ζωής μας –εκείνη του Δημοτικού– και άρχιζε μια άλλη, εκείνη του Γυμνασίου.

Τελειώσαμε το Δημοτικό το καλοκαίρι του '44 και κανονικά θάπρεπε να πάμε στο Γυμνάσιο το Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου. Όμως βιώναμε ακόμη τον τελευταίο χρόνο της κατοχής. Τον Οκτώβριο έφυγαν οι Γερμανοί και ώσπου να γιορτάσουμε την Απελευθέρωση, ήρθαν τα «Δεκεμβριανά» και εμείς οι μικροί –«αετόπουλα» μας είχαν βαφτίσει τότε– μαθαίναμε καινούργια τραγούδια, όπως θυμάμαι ένα εμβληματικό του εμφυλίου πολέμου που άρχιζε, πούλεγε: «Μες την Αθήνα ο Σκόμπυ / ρίχνει ασάβι καφτό / σφάζει, γκρεμίζει, σκοτώνει/ την πνίγει στον κουρνιαχτό». (Στο γνωστό μοτίβο του τραγουδιού της εποχής... «Αθήνα και πάλι Αθήνα». Από την απέναντι πλευρά τα δικά τους... «Του αετού ο γιος...». Στα Γιάννενα πάλι, εκεί στο Πέραμα σκοτωνόμαστε μεταξύ μας.

Κάποτε τέλειωσε κι αυτό, φθάσαμε στο Φλεβάρη του '45 και ψηφίστηκε στη Βάρκιζα η γνωστή συνθήκη της. Τι ξέραμε εμείς, (12χρονα παιδιά) για «Γιάλτες», «ξένους παράγοντες» και «ξένους δακτύλους» που παιζότανε τον καιρό εκείνο στην καμπούρα μας, από πολλές πλευρές.

Μετά την «Βάρκιζα» λοιπόν μάθαμε και το χαμπέρι που μας αφορούσε. Τον Μάρτιο, θα γίνουν οι εξετάσεις για την εισαγωγή στην Γ' τάξη του δτάξιου Γυμνασίου (σε ομαλές συνθήκες θάπρεπε να εισαχθούμε στο Γυμνάσιο από την Τετάρτη Δημοτικού).

Γυμνασιόπαιδες λοιπόν σε λίγο! Και Γυμνάσιο θα πει... ταξιδιός και Γιάννενα. Μια πόλη, που φάνταζε σε μας πολύ μακρινή κι άγνωστη μέχρι τώρα. Μόνο από τις κουβέντες των μεγάλων και τις αφηγήσεις των πιο μεγάλων παιδιών του χωριού, των Γυμνασιόπαιδων, που κρυφακούγαμε τα καλοκαίρια που γύριζαν

και μιλούσαν γι' αυτά.

Κι ακούγαμε για τη μεγάλη λίμνη και τα μεγάλα σπίτια, που ανάβανε οι λάμπες πατώντας ένα κουμπί στον τοίχο, για κινηματογράφους και ένα σωρό άλλα πράγματα άγνωστα σ' εμάς. Κι ακούγαμε για το Γυμνάσιο που τίποτε δεν έμοιαζε με τη ζωή στο μικρό Δημοτικό μας, για καθηγητές κέρβερους, για μαθήματα καινούργια και φούντωνε ο φόβος μέσα μας.

Ένας φόβος αδιόρατος, για κάθε τι καινούργιο που έρχεται κι ένα μικρό σφίξιμο γιατί μαζί με το Δημοτικό τέλειωνε η πιο τρυφερή περίοδος της ζωής μας και πιο ξένοιαστη μέσα στη θαλπωρή και τη σιγουριά του σπιτιού μας και του μικρού χωριού, που μέχρι τότε ήταν ο κόσμος όλος, η μεγάλη μας «παιδική χαρά».

Κι έφθασε η μεγάλη μέρα του πρώτου ταξιδιού.

Ήταν οι αρχές του δεύτερου 10ήμερου του Μαρτίου. Κάτω Σουδενά - Γιάννενα, πεζοπορώντας 8 ολόκληρες ώρες. Μεταφορικό μέσο δυο γαϊδουράκια για τα σακούλια μας. Ταξιδιώτες απ' ό,τι θυμάμαι οι τρεις από τους αποφοίτους Δημοτικού εκείνης της χρονιάς φίλοι αχώριστοι: ο Φάνης Τολουόπης, ο Γιώργος Παπαγεωργίου κι εγώ και συνοδεία κάποιοι από τους δικούς μας –έμένα με συνόδευε η μάνα μου.

Η διαδρομή Άγιος Βλάσης - χωράφια Κοντούρη, Αμπέλια Πάνω Σουδενών - Χάνι Νεγράδων και από κει «τζαντέ-τζαντέ» Βρύση Πασιά, Ασφάκα-Λυκόστομο (εκεί σ' ένα πλάτανο κοιτάσαμε). Μπιστούνι - Γιάννενα, τις απογευματινές ώρες.

Εγώ κι η μάνα μου ξεπεζεύσαμε στο σπίτι της πάντα φιλόξενης και γελαστής θείας Χαρίκλειας Παππά (πρωτοξοδέρφης του πατέρα μου) στην οδό Βηλαρά, που το τέλος της οριοθετούσε τότε το τέλος της πόλης. Εκεί το δίπατο κουκλίστικο σπίτικι που δεν υπάρχει πια, τόφαγε η αντιπαροχή όπως όλα τα Γιάννενα.

Πρέπει να ήταν Κυριακή. Την επόμενη Δευτέρα, οι εξετάσεις, η μεγάλη μέρα της κρίσης κι ο φόβος ανάμεικτος με αγωνία δεν με άφηναν να χαρώ το πρώτο μου ταξίδι.

Ξημέρωσε η Δευτέρα κι έ-

φθασα στο «Ρουμανικό» (εκεί στεγαζόταν τότε η Ζ.Σ.), με κομμένα πόδια. Γεμάτο το προαύλιο από κακοθρεμμένα, κακοντυμένα και τρομαγμένα χωριατόπαιδα. Τα παιδιά της πόλης είχαν εισαχθεί και παρακολουθούσαν κανονικά τις τάξεις του Γυμνασίου ως μαθητές του 8ταξίου από την Τετάρτη Δημοτικού. Εμείς, που ερχόμαστε ως απόφοιτοι της 6ης Δημοτικού μετά από εξετάσεις πηγαίναμε κατ' ευθείαν στην Γ'

Του ΒΑΣΙΛΗ ΤΖΙΟΒΑ

τάξη του 8ταξίου, παρακολουθώντας μαθήματα μόνο για ένα δίμηνο ως το τέλος του Σχολικού έτους.

Άρχισαν να περνούν μπροστά μας αγέλαστοι και βλοσυροί οι καθηγητές: Σούλης (Γυμνασιάρχης), Μπέγκας (Μαθηματικός), Πεταλάς (Φιλολόγος), Γερωντικός (Γαλλικών), Καμπαλώνης (Ερησκεινική), Πρίτσος, Παπαγεωργίου. Ονόματα φοβερά από τις αφηγήσεις των μεταλυτέρων.

Και η καθιερωμένη διαδικασία. Το χτύπημα του κουδουνιού από τον επιστάτη, τον μπάρμπα-Κώστα, παράταξη μπροστά στην είσοδο, προσευχή, λίγα λόγια από το διευθυντή και στις αίθουσες.

Δεν θυμάμαι σε ποια και πόσα μαθήματα εξεταστήκαμε. Σίγουρα έκθεση (θέμα: «Το χωριό μου», νομίζω), μαθήματα (πρακτική αριθμητική) Αρχαία κ.λ.π.

Από τις μέρες εκείνες των εξετάσεων, θυμάμαι και τούτο το περιστατικό, ενδεικτικό εκείνων των ημερών. Στη μεγάλη κρεβάτα του «Ρουμανικού», μαζί με μας που δίνανε εισακτέες, υπήρχαν και μερικοί 18άρηδες και πάνω, που εξεταζότανε για να πάρουν το απολυτήριο Γυμνασίου, καθυστερημένοι λόγω κατοχής.

Ένας απ' αυτούς, με ημιστρωτική περιβολή (Εγγλέζικο χιτώνιο κ.λ.π.), λίγο πιο πέρα από μένα. Σε κάποια στιγμή έβγαλε φανερά το βιβλίο και αντέγραφε. Ο καθηγητής Καμπαλώνης, που επιτηρούσε, πήγε με πρόθεση να του σημειώσει την κόλα. Ατράχχος εκείνος έβγαλε από την κωλότσεπη ένα μικρό περίστροφο και το εναπόθεσε πάνω στο

γραπτό. Σύζυλος ο συγχωρεμένος ο Καμπαλώνης έκανε πως δεν το είδε κι έφυγε.

Ο δρσπτης έρχονταν από το αντάρτικο του Ζέρβα (Ε.Δ.Ε.Σ.) κι ήταν αποφασισμένος να πάρει έτσι το δίκιο του –κι έτσι έγινε.

Με το τέλος των εξετάσεων απαλλαγμένος απ' το άγχος, την παραμονή της επιστροφής στο χωριό, βγήκα με παρέα τις εξαδέρφες μου στην πλατεία. Εκείνο το απόγευμα στα Γιάννενα θα έφθανε η πρώτη Αγγλική αποστολή κι οι Γιαννιώτες είχαν κληθεί από τις αρχές της πόλης σε μαζική υποδοχή.

Οργανωμένες ομάδες από κάθε γειτονιά, ανέβαιναν προς την πλατεία τραγουδώντας τα γνωστά αντιστασιακά τραγούδια.

Σε λίγο η πλατεία γέμισε από τη Μερραρχία μέχρι το Ακροπόλ κι ήταν η συγκέντρωση ένα μεγάλο πανηγύρι χαράς. Νομίζω, πως εκείνες τις μέρες οι Γιαννιώτες γιόρταζαν πραγματικά την απελευθέρωση, μια κι από τον Οκτώβριο που έφυγαν οι Γερμανοί τα γνωστά γεγονότα που κορυφώθηκαν με την σύγκρουση του Δεκέμβρη, δεν επέτρεψαν κανένα εορτασμό.

Ανάμεσα στα πλακάτ και πολλές συμμαχικές σημαίες (Αγγλική, Ρωσική, Αμερικανική), έκαναν ακόμα πιο πανηγυρική τη συγκέντρωση. Όταν σε κάποια στιγμή έφθασε η Αγγλική αποστολή έγινε σεισμός. Ο κόσμος τους σήκωσε στα χέρια και ζητωκραυγάζοντας τους έφερε ως το «Ακροπόλ», όπου τους υποδέχτηκε το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης με Δήμαρχο τον Ζαγορίσιο γιατρό, Πέτρο Αποστολίδη κι όλοι μαζί από το μαλκόνι του ξενοδοχείου χαιρέτησαν το πλήθος μέσα σε ξέφρενους αλαλαγμούς.

Έτσι τέλειωσε εκείνο το παρθενικό μου ταξίδι στα Γιάννενα, που αποτέλεσε για 5 χρόνια (τα χρόνια του Γυμνασίου), το δεύτερο σταθμό της ζωής μου.

Όπως μας είπαν, οι επιτυχόντες, από τα μέσα του Μάη θα παρακολουθούσαμε μέχρι το τέλος του σχολικού έτους τα μαθήματα της Γ' 8ταξίου Γυμνασίου και το Σεπτέμβριο κανονικά εκείνα της Δ' Γυμνασίου, για να συμπληρωθεί ο χαμένος χρόνος.

ΣΤΙΓΜΕΣ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΟΔΥΝΗΣ

Τέτοιες μέρες 70 χρόνια πριν, στις 25 Μαρτίου του 1944, συνετελείο στην πόλη μας το έγκλημα της σύλληψης και μεταφοράς των Γιαννιωτών Εβραίων στα στρατόπεδα θανάτου της Γερμανίας. Ένα δραστήριο και δυναμικό κομμάτι της κοινωνίας της «Μικρής μας Πόλης» ξεσπιτώνεται βίαια και χάνεται. Ήταν κάπου 2.000.

Στην Ελλάδα τα προπολεμικά χρόνια ζούσαν σύμφωνα με τους ιστορικούς 70.000 περίπου Εβραίοι, Έλληνες πολίτες φυσικά. Σε ορισμένες περιοχές μάλιστα όπως στην Ήπειρο, ήταν ακόμη από την αρχαιότητα και δεν γνώριζαν άλλη γλώσσα πέρα από την Ελληνική.

Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού τους, κάπου 50.000, ζούσε στη Θεσσαλονίκη. Υπήρχαν όμως σημαντικές παρουσίες και σε άλλες πόλεις της Βόρειας Ελλάδας ιδιαίτερα, αλλά και στην Αθήνα.

Οι Ναζί οδήγησαν τους περισσότερους στα στρατόπεδα κρατουμένων της Γερμανίας και στη συνέχεια στους θαλάμους των αερίων. Μόνο το 1/10 κατόρθωσε να επιζήσει και να γυρίσει στην Ελλάδα.

Αυτές τις μέρες, ήρθε στην πόλη μας και ο πρόεδρος της Γερμανίας κ. Γκάουκ, μαζί με τον δικό μας κ. Παπούλια και ανέβηκαν ως το Μαρτυρικό Χωριό Λιγκιάδες να προσκυνήσουν και να εκφράσουν (οι Γερμανοί) τη συγνώμη τους για το ολοκαύτωμα του χωριού που έγινε τον Οκτώβριο του 1943. Η συγνώμη όμως, όταν δεν συνοδεύεται από φιλότιμο και την εκπλήρωση των αυτονόητων υποχρεώσεων, γίνεται εμπαιγμός!

Έτσι δεν μπορούμε παρά να καλωσορίσουμε την έλευση του Γερμανού προέδρου στις Λιγκιάδες (χωριό Ζαγορίσιο από τα παλιά), με το τελευταίο τετράστιχο ποιήματος του Ηπειρώτη ποιητή Γιάννη Δάλλα, που γράφτηκε τον περασμένο χρόνο με αφορμή την έλευση της... Μεγάλης Καγκελάριας Μέρκελ στην Αθήνα:

— «Ως ευ παρέστητε κλινέ Γερμανική».

Είπε ένας τεχνουργός που σ' αναγνώρισε.

— «Γερμανικέ του Γ' Ράιχ άλλοτε, Τώρα της Ευρωζώνης. Ευ παρέστητε

Σ' αυτήν την Βαρωνεία σας του Νότου».

B.T.

α) Το ξεκλήρισμα των Γιαννιωτών Εβραίων

Εβραίοι των Ιωαννίνων συγκεντρώνονται στις 25 Μαρτίου 1944 για να μεταφερθούν από την πόλη τους στη Λάρισα και από εκεί στα στρατόπεδα θανάτου της Γερμανίας

β) Το Μαρτύριο των Λιγκιάδων

21η Μαρτίου... ημέρα ποίησης

Δεν ξέρουμε γιατί ο Μάρτης είναι γεμάτος από εορταστικές «ημέρες». Γνωστή η «Ημέρα της Γυναίκας», λιγότερο γνωστές άλλες, όπως «Ημέρα του νερού», «Ημέρα της γης» κλπ.

Η 21η Μαρτίου καθιερώθηκε πρόσφατα, ως Ημέρα Ποίησης, το 1997 με πρόταση του ποιητή Μιχαήλ Μήτρα, προς την εταιρεία συγγραφέων. Το 1999, με πρόταση του συγγραφέα Βασίλη Βασι-

λικού, πρέσβη της Ελλάδος στην UNESKO, η 21η Μαρτίου ανακηρύχθηκε ως «Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης».

Τον περασμένο Μάρτιο 2013, το περιοδικό μας τίμησε την μέρα αυτή με μια μικρή επιλογή ποιημάτων Ηπειρωτών ποιητών. Φέτος τη γιορτάζουμε με κάποια απ' τα ωραιότερα Δημοτικά μας τραγούδια, που αποτελούν τις ρίζες της Ελληνικής ποίησης. «Ζ»

Δημοτικό της Ηπείρου

Τι να της κάνω της καρδιάς, της παραπονεμένης;
βολές με κάνει και γελώ, βολές κι αναστενάζω
για να πεθάνω δεν μπορώ, να ζήσω πού να ζήσω;
να πάνω σ' άλλο σύνορο και σ' άλλο βιλαέτι,
ξένος κ' εδώ, ξένος κ' εκεί, κι όπου κ' αν πάνω ξένος
να 'χα τον ουρανό χαρτί, τη θάλασσα μελάνι,
για νά 'γραφα τα ντέρτια μου και τα παράπονά μου
αφόντας κ' εγεννήθηκα από τη μαύρη μάνα,
κάνα καλό δεν τς έκαμα, κάνα καλό δεν κάνω.

(Από το βιβλίο: Guy Saunier, «Το δημοτικό τραγούδι της Ξενιτιάς» Ερμής, 1983)

Δημοτικό της Αράχοβας

Ποιος είδε τον αμάραντο σε τι γκρεμινό φυτρώνει,
φυτρώνει στ' αγριολειβάδο, στον έρημο τον τόπο,
να τρών τα λάφια και ψοφούν, τ' αρκούδια και μερώνουν
να θέλ' το φάει κ' η μάνα μου εμένα μη με κάνει,
αν μ' έκαμε τι μ' ήθελε κι αν μ' έχει τι με θέλει,
εγώ στα ξένα περπατώ, στα ξένα τρώω και πίνω
ξένοι μου δίνουν το νερό, ξένοι με συγυρίζουν
ξένοι μου πλέν' τα ρούχα μου, ξένοι τα σιδερώνουν
ξένοι μου στρώνουν στρώματα και πέφτω και κοιμάμαι.

(Από το βιβλίο: Guy Saunier, «Το δημοτικό τραγούδι της Ξενιτιάς» Ερμής, 1983)

Η κόρη και η λεβεντιά

Ξανθή κόρη κοιμήθηκε σε μια μηλιά πουκάτω,
Τ' αποταχνά σηκώθηκε σα μήλο μαραμένο,
Σα μήλο, σα δαμάσκηνο, σαν πατρινό κεράσι.
Βρίσκει τον κόρφο τσ' ανοιχτό, τα χείλη φιλημένο
Στριγγιά φωνήν εβάρεσεν όσον κι αν εδυνάτου·
— «Κοράσια, μην κοιμάστε σε περιβόλια μέσα,
Τι τώρα σκώθη λεβεντιά, και προβατεί τη νύχτα·
Βαστούν ψωμί για τα σκυλιά, κριάς για τα λιοντάρια
Βαστούν κι' αγαποχόρταρο για τα ξανθά κοράσια!»

(Από το βιβλίο του Σπυριδωνος Ζαμπέλιου,

(«Άσματα δημοτικά της Ελλάδος», 1852)

Η παπαδιά

Κοράσια μπάτε στο χορό, να μάθετε τραγούδια,
Να δγήτε κεντισταίς ποδιαίς πράσιναις και γαλάζιαις,
Να δγήτε και μια παπαδιά, πώς πάει με τους λεβέντες.
Πηγαίνει κι' ο παπάς κοντά, κοντά παρακαλώντας·
«Κοντοκαρτέρει παπαδιά, δυο λόγια να σου κρένω.
Μωρή, πού τ' άφκες τα παιδιά, το έρημο το σπίτι»;
«Σύρε παπά μ' στο σπίτι σου, σύρε και στα παιδιά σου,
Κι' εγώ θα πάω με τα παιδιά μαζί με τους λεβέντες.»
«Μωρή, πού τάχεις τα γιερά, να πάω να λειτουργήσω»;
«Φωτιά να κήψη τα γιερά κ' εσένα και το σπίτι».

(Από το βιβλίο του Α. Passow, «Ρωμιαίκα τραγούδια», Λειψία 1860)

Στου πικραμένου την αυλή...

Στου πικραμένου την αυλή ήλιος δεν ανατέλλει,
μον' είναι πάντα συννεφιά και βασιλεύ' αντάρα,
φυτρών' ο πικραπήγανος να τρών οι πικραμένοι,
να τρών οι μάνες τις κορφές κ' οι αδερφές τους κλώνους,
γυναίκες των καλών αντρών να τον ξεθεμελιώνουν.

Τήρα μη μοιάσης...

Τήρα μη μοιάσης του λαγού νόπου γεννάει κι αρνιέται,
μοιάσε της πετροπέδικας, της αηδοιολαλούσας,
που κάνει δεκοχτώ πουλιά, κανένα δεν αρνιέται,
κι αν πέση αιτός και πάρη ένα, γεν' από τα πουλιά της,
κάνει καιρούς να πιη νερό, καιρούς να κιλαδηθή,
κι οπόβρη ξάστερο νερό, θολώνει το και πίνει,
κι οπόβρη μαύρη καψαλιά, θα κάτση να βοσκήση,
κι οπόβρη μαύρο κούτσουρο, θα κάτση να λαλήση.

Αυτού που κίνησες να πας...

Αυτού που κίνησες να πας κι όπου ξεπερατιέσαι,
αν εύρης νιους χαιρέτα τους και νιες κουβέντιασέ τους,
κι αν εύρης και μικρά παιδιά, γλυκά παγόρησέ τα.
Μην κάμης νιες να κλάψουνε και νιους ν' αναστενάξουν,
μην κάμης και μικρά παιδιά να θυμηθούν τη μάνα.
Μην πης πως έρχεται Λαμπρή, πως έρχονται γιορτάδες,
πες του Χριστού πως χιόνιζε και τη Λαμπρή θα βρέχει
και την ημέρα τ' άι-Θωμά θα σέρνουν τα ποτάμια,
πως δε θα βγούνε τα παιδιά με τις γλυκές μανάδες,
μήτε θα βγουν τ' αντρώγενα τα πολυγαπημένα.

Φορτώσαμ' έναν ποντικό!...

Φορτώσαμ' έναν ποντικό μ' εννιά σακκιά ροβύθια.
κι αυτού στα μεσοσάμαρα σαράντα κολοκύθια,
τα κολοκύθια 'χαν νερό και το νερό βατράχια
και τα βατράχια λάλαγαν κι ο ποντικός εοικιάχη
και το φορτίο του τόροξε και πηλαλώντας χάθη!

Η μπέκρω

Καλότυχος-καλόμοιρος, ποιος έχει να με πάρη!
Τον ύπνο δεν τον αγαπά, μον' το κρασί μ' αρέσει,
καρδάρι πίνω το πουρνό, σίλλα το μεσημέρι,
και προς το γέριμα του γηλιού στραγγίζω το βαγένι!

Κρύψε με μάνα μ' κρύψε με πίσ' από τα βαγένια,
με γλέπ' η ρόχα κ' έρχεται, τ' αδράχτι κι αρεντεύει,
και το σφοντυλοκύλιντρο πέφτει και με πλακώνει!

Να φύγ'ν, να παν στα σπίτια τους!...

Ο γήλιος επαπντρεύτηκε και πήρε το φεγγάρι,
εκάλεσε και στη χαρά συμπεθερούς τ' αστέρια!
Τα σίγγεφα τους έστρωσε στρώματα για να κάτσουν,

τους έβαλε προσκέφαλα τις ράχες ν' ακουμπήσουν,
τους έβαλε και τράπεζα στους κάμπους τα λουλούδια,
τους έβαλε φαί να φαν το μύσχο και τ' ανάνθια,
κρασί τους έδωκε να πουν θάλασσες και ποτάμια!...

Κι απ' όλα τ' αστέρια τ' ουρανού Αυγερινός δεν έρθε-
κι αυτού προς το ξημέρωμα ν' Αυγερινός και φάνη!
Φέρνει τον ύπνο ζωντανό στα νιογάμπρα πεσκέσι,
φέρνει και στους συμπεθερούς λυχνάρι να ν τους φέξη-
να φύγ'ν να παν στα σπίτια τους, τα νιογάμπρα νιοστάζουν!...

ΣΗΜΑΔΙΑΚΕΣ ΓΙΑΝΝΙΩΤΙΚΕΣ ΑΠΟΚΡΙΕΣ ΜΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΛΑΦΟΤΟΠΙΤΩΝ

Λαογραφία

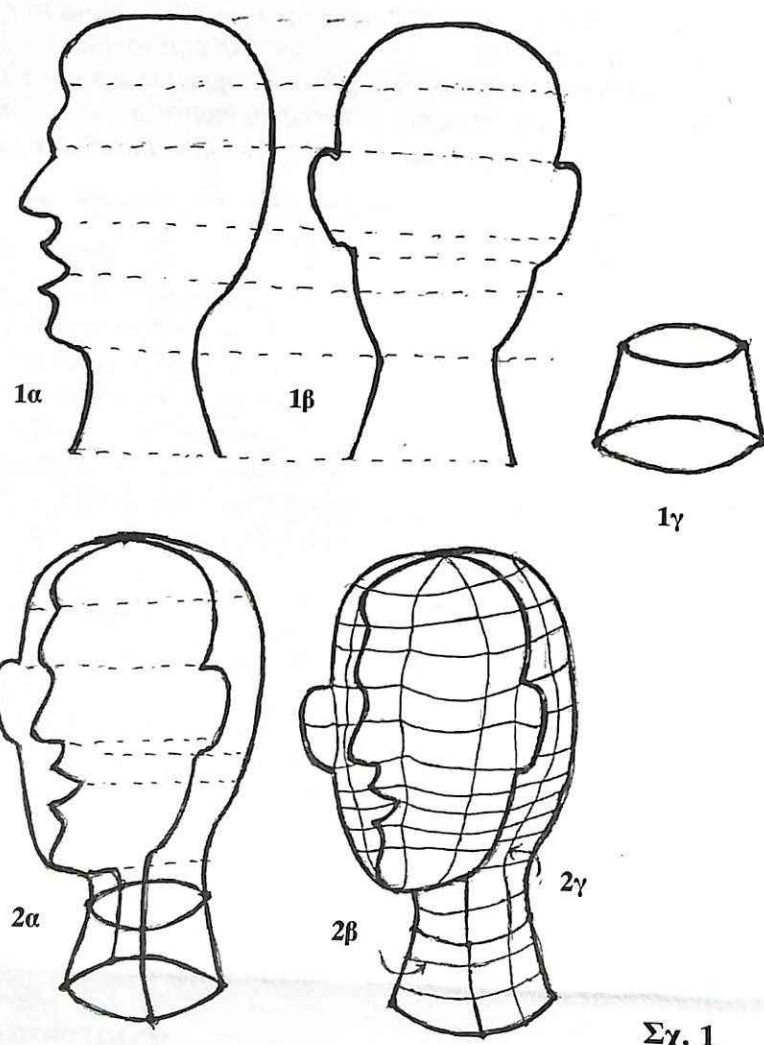
Κατά το έτος 1960-61 η νεανική παρέα Γυμνασιοπαίδων γειτονικών και φίλων, της οδού Δεσποτάτου Ηπείρου στα Ιωάννινα και ιδιαίτερα οι αδελφοί Βασίλειος και Ματθαίος Ζινδριλής και Ιωάννης και Βασίλειος Τσελεπής καθώς και ο γράφων, που διέμενε σε γειτονιά της οδού Τσακάλωφ (οικία Τσιάρα), συνέλαβαν την ιδέα της κατασκευής μεγάλου μεγέθους κεφαλών κατά τα πρότυπα του εντυπωσιακού καρναβαλιού των Πατρών.

Η ιδέα να σατιρίσουν πρόσωπα κάποιων καθηγητών του Γυμνασίου τους εγκαταλείφθηκε γρήγορα, καθώς αναλογίστηκαν τις βαρύτερες συνέπειες του εγχειρήματος τόσο εκ μέρους του σχολείου όσο και εκ μέρους των οικογενειών και της μικροκοινωνίας των Ιωαννίνων.

Η υλοποίηση του έργου άρχισε με πρωτοστάτη τον εμπνευστή Βασίλειο Ζινδριλή, που είχε ιδιαίτερη ικανότητα στις συρματινές κατασκευές, μαζί με τους αδελφούς Ιωάννη και Βασίλειο Τσελεπή και τον γράφοντα.

Το δύσκολο πρόβλημα της μεγάλης συμπαγούς αλλά συνάμα ελαφράς και φορητής κατασκευής, λύθηκε σταδιακά μέσω της εφευρετικότητας, των αυτοσχεδιασμών, της πολυπραγμοσύνης και της ευελιξίας των δημιουργών. Η σύλληψη, η μέθοδος, τα υλικά, η χρήση, η σύνδεση, ο τρόπος εφαρμογής και λειτουργίας, μας οδήγησαν, έτσι ώστε τα υπερμεγέθη έργα να είναι στερεά, ελαφρά, εντυπωσιακά, ευκολοφόρητα, ακίνδυνα και λειτουργικά. Το γνωμικό «η ανέχεια αναπτύσσει το πνεύμα» επαληθεύτηκε πλήρως.

Ως υλικά –με δεδομένη την απουσία των σημερινών αλλά και την ανύπαρκτη αγοραστική ικανότητα– δεν απέμεναν παρά

Σχ. 1

τα λεγόμενα άχρηστα-πρόχειρα και περιστασιακά. Δηλαδή το παλιό σύρμα (για τον κλωθό του σκελετού), το χαρτί, η ζυμαρόκολλα, και ο σπάγκος για την κάλυψη των κενών και την δημιουργία αναγλύφων μερών της κεφαλής και του λαιμού. Τα υλικά αυτά ήταν δοκιμασμένα από τους μεγάλους χαρταετούς μας για τους οποίους θα αφιερωθεί ιδιαίτερο κείμενο.

Ιδιαίτερη δυσκολία είχε το δυσεύρετο σύρμα (χοντρό και λεπτό), το οποίο εξασφαλιζόταν παράνομα τη νύκτα με αφαίρεση από τους φράχτες αμπελώνων και οικοπέδων της περιοχής, γύρω από την τοποθεσία Εβρέικα Μνήματα (γεμάτη τότε με παράγκες ανταρτοπληκτών και βορειοηπειρωτών), στην οποία κατέληγε η τότε οδός Δεσποτάτου Ηπείρου.

Το χαρτί προερχόταν από άχρηστες εφημερίδες, σακκούλες τροφίμων, περιτυλίγματα, και ιδιαίτερα της εγκυκλοπα-

κράς Ασίας, η οποία ζούσε πουλώντας λαχανικά.

Για την υλοποίηση της δύσκολης και πρωτότυπης αυτής δημιουργίας κατασκευάσαμε συρματινό σκελετό κλωβό με ανάλογες προεξοχές στη μύτη, πηγούνι, στόμα, αυτιά, φρύδια και μαλλιά Σχ. 1. Πρώτα τα δύο βασικά περιγράμματα πλάγιας (1α) και πρόσθιας (1β) όψης

Του ΜΙΧΑΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

μαζί με τον κώνο του λαιμού (1γ). Συνδέσαμε κατόπιν τα δύο περιγράμματα με τη βοήθεια του κώνου του λαιμού (2α) και στη συνέχεια με λεπτότερο σύρμα πυκνώσαμε τα κενά με οριζόντιες (2α) και κατακόρυφες (2β) φέτες σύμφωνα με τα εξώγλυφα και εσώγλυφα χαρακτηριστικά του κεφαλιού. Η πλοκή των οριζοντίων και κατακόρυφων περιγραμμάτων θύμιζε τη γήινη σφαίρα με τους μεσημβρινούς και τους παραλλήλους.

Επενδύσαμε το σύνολο με κομμάτια χαρτιών βουτηγμένα σε αλευρόκολλα. Μετά την ξήρανση το βάψαμε με μπιζίρια (ελαιοχρώματα) και έτσι εξουδετερώσαμε και συνέπειες πιθανής βροχόπτωσης. Το μεγάλο κεφάλι είχε ύψος 1,20 μ. τα άλλα 0,70 μ. Με ιδιαίτερους εσωτερικούς χειρισμούς σπάγκων, το μεγάλο ανοιγόκλεινε το στόμα, έβγαζε τη γλώσσα και έκανε υποκλίσεις σε όσους έριχναν χαρτοπόλεμο.

Το μεγάλο κεφάλι εφόρεσε ο Βασίλειος Ζινδριλής, το δεύτερο σε μέγεθος ο Ιωάννης Τσελεπής και το τρίτο ο αδελφός του Βασίλειος Τσελεπής. Οι τρεις δηλαδή ψηλότεροι και εξέχοντες της συντροφιάς, αλλά και αναγνωρισμένοι αθηναίοι. [Φωτ. 1]

Το υπόλοιπο σώμα κατά περιεργο και αξιοερεύνητο τρόπο, ήταν όχι μόνο αμασκάρευτο

ΣΗΜΑΔΙΑΚΕΣ ΓΙΑΝΝΙΩΤΙΚΕΣ ΑΠΟΚΡΙΕΣ ΜΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΛΑΦΟΤΟΠΙΤΩΝ

αλλά καλοντυμένο με γιορτινά κοστούμια και γραβάτες.

Ασφαλώς υπήρχε και η αιτιολογία προσέλκυσης θηλυκών βλεμμάτων.

Τα κοστούμια ήταν με σταυρωτά σακάκια, κατά τη μόδα της εποχής. Του Βασίλη Ζινδριλή το είχε ράψει ο συγχωριανός μας

μένων μας, στην υπόλοιπη παρέα –τιμητική συνοδεία– ήταν: ο Μιχάλης Στάρρας από Κάτω Πεδινά, ο Σάκης Βλέτσας, ο Ματθαίος Ζινδριλής, ο Γρηγόρης Τσελεπής (τρίτος αδελφός), ο Ναπολέων Οικονόμου, και ο γράφων.

Η υποδοχή ήταν απερίγραπτη, βροχή ο χαρτοπόλεμος και

λεμο τον οποίο μοιραζόμαστε, και ξεκουραζόμαστε. Το ίδιο έγινε και το απόγευμα, στην πλατεία και τις φωτιές.

Ήταν η πρώτη αλλά και τελευταία φορά που κυκλοφόρησε στην πόλη μας τέτοιο θέαμα. Για ανάμνηση δέχτηκαν φωτογραφίες στην περιοχή Εβρέικα Μνήματα με τους

“κεφάλες – κεφαλάδες – κεφαλάρες, καζάνες – καζανοκέφαλους, καρνάθους – καρναβαλοκέφαλους, ταγάρες – ταγαροκέφαλους και χοντροκέφαλους”, όπως τους ονοματίζαμε, στους ώμους αλλά και στο έδαφος. Έτσι η ταύτιση προσώπων και κεφαλάδων είναι αναμφι-

(σποντιστής) και την ψυχή, έφυγε από τη ζωή κολυμβώντας στην Λίμνη μετά το τέλος των εξετάσεων του Ιουνίου. Τότε ο πατέρας του κύριος Αριστείδης, δημοτικός υπάλληλος έδωσε αντίγραφο των δημοσιευμένων φωτογραφιών και τα εμοίρασε στη μνήμη του γιου του.

Εκτοτε έπαυσε οριστικά κάθε δραστηριότητα εθίμων, παιγνίων και αναψυχής. Άρχισε η αναζήτηση εργασίας και οι σπουδές. Τα κεφάλια εγκαταλείφθηκαν οριστικά, μέχρι που εξαφανίστηκαν κατά την κατεδάφιση του πανέμορφου αρχοντικού αυτού σπιτιού, μετά το

Φωτ. 1. Βασίλειος Ζινδριλής, Βασίλειος Τσελεπής, Ιωάννης Τσελεπής

Φωτ. 2. Βασίλειος Ζινδριλής, Μιχάλης Στάρρας, Βασίλειος Τσελεπής και Ιωάννης Τσελεπής.

(από Ελαφότοπο Ζαγορίου) Κώστας Κωσταντής στο ραφείο του στην Καραβατιά, ενώ των αδελφών Τσελεπής ο ράφτης Βασίλειος που είχε ραφείο σε μια παράγκα απέναντι από την Εμπορική Σχολή στο δρόμο προς το Στάδιο.

Το πρωί της Κυριακής της Αποκριάς 1960-61 συγκεντρώθηκε όλη η συντροφιά και μετέβηκε στην κεντρική πλατεία των Ιωαννίνων, όπου είχε ήδη αρχίσει η καθιερωμένη βόλτα, αλλά με πλήθος μασκαράδων κάθε ηλικίας.

Εκτός των τριών μασκαρε-

δικαιολογημένα, αφού τα έργα μας είχαν υπερβεί τη συνηθισμένη κλίμακα, τα μέτρα και τα σταθμά της τότε μικροκοινωνίας των Ιωαννίνων, της οποίας η έκπληξη και ο θαυμασμός άγγιζε την υπερβολή, αλλά και τροποποιούσε τις παραδοσιακές δομές του καρναβαλιού και της Αποκριάς. Το γενικό ύψος των κεφαλιών ήταν 2,80 μ.!

Κάναμε 3-4 βόλτες πάνω-κάτω ξεκινώντας από τον κινηματογράφο “ΕΣΠΕΡΟ” τωρινό Δικαστικό μέγαρο, μέχρι το Κάστρο, όπου κατέβαιναν τα κεφάλια άδειαζαν το χαρτοπό-

σθήτη. [Φωτ. 1 & Φωτ. 2]

Τέλος κατάκοποι και ιδρωμένοι, αλλά άκρως ικανοποιημένοι από την ανεπάντρεχη υποδοχή και επιτυχία του εγχειρήματος, τοποθετήσαμε τα κεφάλια στο υπόγειο του αρχοντικού σπιτιού της κυρά-Βούλας, προβλέποντας επαναχρησιμοποίησή τους τις επόμενες Αποκριές.

Δυστυχώς το καλοκαίρι του ίδιου χρόνου τραγικό συμβάν έπληξε την οικογένεια Τσελεπή και τη συντροφιά μας. Ο Βασίλης Τσελεπής, σεμνός και ευσταλής αθλητής στο σώμα

θάνατο της κυρά-Βούλας και της κυρά-Ευδοξίας, για να ανεγερθεί η πολυκατοικία στη μετονομασμένη πλέον οδό Δοσιθέου Φιλίτου 29.

Στην οδό αυτή (πρώην Δεσποτάτου Ηπείρου) δύο μόνο σπίτια παρέμειναν στην αρχική τους μορφή (τα Σαρρέικα), όλα τα άλλα “αξιοποιήθηκαν” και οι άνθρωποι σκόρπισαν σε άλλες απρόσωπες γειτονιές. Αλλά η νοσταλγία παρέμεινε... μαζί με τις φωτογραφίες... που κάθε χρόνο επαναφορτίζουν τις μνήμες μας...

Η ΛΗΣΤΕΙΑ ΣΤΟΝ ΙΕΡΟ ΝΑΟ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑ ΑΝΩ ΣΟΥΔΕΝΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 1880

Ένας καλός φίλος από τη Θεσσαλονίκη, που ασχολείται με την έρευνα και την ανίχνευση στοιχείων που σχετίζονται με τον Ηπειρωτικό χώρο, μου έστειλε φωτοαντίγραφο της εφημερίδας «Παλιγγενεσία», που εκδιδόταν «εξάκις της εβδομάδος» στην Αθήνα, έτος ΙΒ΄, αριθμός 4226, Αθήνα 1880, 16 Δεκεμβρίου.

Η εφημερίδα, η οποία διατηρούσε αλληλογραφία με τα Ιωάννινα, πρωτεύουσα της Τουρκοκρατούμενης Ηπείρου, καταχωρεί στην 1η σελίδα ιδιαίτερη ανταπόκριση από τα Ιωάννινα για την επικρατούσα κατάσταση στην περιοχή και για τις καταπίσεις που υφίσταντο οι κάτοικοι από Τουρκαλβανούς και άλλες οθωμανικές συμμορίες που λυμαίνονταν τον τόπο, κατά τα επώδυνα χρόνια πριν από την απελευθέρωση από την οθωμανική κυριαρχία.

Ο ανταποκριτής διαπιστώνει ότι η κατάσταση στη «δύστηνον» Ηπειρο είναι δεινή. Οι ληστές οθωμανοί ζαπτιέδες (χωροφύλακες, αστυνομικοί) και Κιρκάσιοι (κάτοικοι στα βόρεια του Καυκάσου που αναγκαστικά προσληφίστηκαν στον μωαμεθανισμό), δεν λυμαίνονταν μόνο την επαρχία, την ύπαιθρο χώρα, αλλά ληστεύουν και λεηλατούν την πόλη.

Κιρκάσιοι ληστές λεηλάτησαν τον Ιερό Ναό της Αγίας Μαρίας. Αφαίρεσαν πολύτιμα κειμήλια από τον ναό, εκτός από ένα ιερό Ευαγγέλιο και ένα ιερό ποτήρι, από τα πολυτιμότερα κειμήλια της εκκλησίας, τα οποία οι ληστές «τυφλώθηκαν» και δεν τις είδαν.

Ο Αρχιερέας και οι προύχοντες της πόλης έκαμαν τις δεούσες παραστάσεις στις τουρκικές Αρχές, αλλά τίποτε δεν αποκαλύφτηκε. Μάλιστα, βρέθηκε νεκρός και ένας πολίτης σε μια από τις κεντρικότερες οδούς της πόλης. Το κακό, γράφει ο ανταποκριτής, προχωρεί και στην ίδια την πόλη και πανικός κατέχει τους κατοίκους.

Η καλή εφημερίδα αναφέρε-

ται μετά στις ληστείες που γίνονται σε πολλές Ηπειρωτικές περιοχές από ληστές οθωμανούς θυάμιδες (Τουρκαλβανούς που κατοικούσαν στην περιοχή του Θύαμη (Καλαμά) ποταμού. Τον Νοέμβριο του 1880, 70 ληστές υπό την αρχηγία του Σταυράκη από τη Σέλιανη και του Μούχα εκ του τμήματος της Παραμυθιάς, εισέβαλαν στο χωριό Άνω Σουδενά, κωμόπολη πολλών λογίων ανδρών, με σκοπό να αιχμαλωτίσουν τον δάσκαλον μαζί με άλλα παιδιά πλουσιών οικογενειών για να ζητήσουν λύτρα.

Όμως, απέτυχαν στο εγχείρημά τους, γιατί και το σχολείο και η εκκλησία ήταν κλειστά, από το γεγονός ότι όλοι οι κάτοικοι του χωριού είχαν μεταβεί στο σπίτι της Στασινής Λαμπρίδου που είχε πεθάνει, για παρηγοριά κατά το έθιμο. Οι ληστές πήραν ομήρους δυο γέροντες τους οποίους αναγκάστηκαν να αφήσουν ελεύθερους, γιατί πυροβολήθηκαν από τον χωροφύλακα, φύλακα του χωριού. Οι ληστές μετά επιδόθηκαν στη λεηλασία και πυρπόληση οικιών. Οι κάτοικοι για να σωθούν εισήλθαν στη μονή της Ευαγγελιστρίας, που είχε πολύ ψηλό περίβολο και σιδερένιες πόρτες. Έκαψαν πολλά σπίτια, όπως και το σπίτι του δασκάλου Μ. Τουρτούρη. Από τα σπίτια που έκαιγαν έπαιρναν προηγούμενως τα πιο πολύτιμα αντικείμενα.

Φύλακες από τα χωριά Κάτω Σουδενά και Τσερβάρι πυροβολούσαν τους ληστές από το ύψωμα του Προφήτη Ηλία. Τους κυνήγησαν μαζί με τον Χασάν εφέντη με 12 άντρες που ήρθαν από Βίτσα. Κυνηγημένοι έφτασαν στη μονή της Παλιουρής. Ο ηγούμενος της μονής ειδοποίησε τον στρατό που στάθμευε στη γέφυρα Ράικου. Οι στρατίτες εφόνευσαν έναν ληστή και συνέλαβαν έναν άλλον ζωντανό.

Εδώ, σας αφήνω να απολαύσετε την περιγραφή των ληστειών, το ύφος και τη γλώσσα του ανταποκριτή από τα Ιωάννινα:

«**Ηπειρος**
(ιδιαιτέρα αλληλογραφία
Παλιγγενεσίας)

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
την 5 Δεκεμβρίου 1880

«Περιγράφομεν υμίν εν τη τελευταία μας ότι η κατάστασις του δυστήνου τούτου τόπου

Νίκος Θ. Υφαντής

οσημέραι δεινούνται. Πράγματι η ληστεία δεν λυμαίνεται μόνον της επαρχίας και τα τμήματα, αλλ' εισήλασε και εντός αυτής της πόλεως. Λέγουσιν και διαδίδουσιν οι Τούρκοι και οι φίλοι αυτών ότι η ληστεία διενεργείται υπό χριστιανών ελλήνων, αλλ' ουδέν ψευδέστερον τούτου διά την Ηπειρον, ην ληστεύουσι και λεηλατούν οθωμανοί αλβανοί ζαπτιέδες, Κιρκάσιοι και άλλοι τοιοῦτοι. Την παρελθούσαν Κυριακήν λησταί, και υποτίθεται πάνυ δικαίως και εκ πολλών τεμηρίων καταφαίνεται, ότι ήσαν Κιρκάσιοι, εγύμνωσαν τελείως την ενταῦθα εκκλησ. αγ. Μαρίνης, κειμένην ουχί μακράν του μεγάλου της πόλεως στρατώνος. Η λήστευσις της εκκλησίας εγένετο την νύκτα της κυριακής προς την δευτέραν. Παν ό,τι πολύτιμον κειμήλιον υπήρχεν εν αυτή αφηρέθη υπό των κακούργων πλην ενός ιεροῦ ευαγγελίου και ενός ιεροῦ ποτηρίου εκ των καλλιτέρων της εκκλησίας ταύτης, τα οποία εφυλάττοντο μετ' άλλων εντός ερμαρίου καλώς κεκλεισμένου. Οι κακούργοι συντρίψαντες το ερμάριον αφήρεσαν πάντα τα εν αυτών, αλλ' ουδείς είδε πως ετυφλώθησαν και δεν είδον ταῦτα, όντα περιτυλιγμένα. Οι λησταί εισήλθον εις τον περίβολον της αυλής εκ του προς τα μποστάνια τοίχου, όστις είναι χαμηλότερος του λοιπού, εις δε την εκκλησίαν διά της μικράς θύρας του ιεροῦ, ην μη δυνθέντες να διαρρήξωσιν, συνέτριψαν τους λίθους των λαμπάδων ή θυροστομιών, εξήγαγον τας ρεζέδας της θύρας και ούτω κατάρθωσαν' ανοίξωσι και εισέλθωσιν. Αμα τη

πρωτῇ ευρέθη ληστευμένη η εκκλησία, ο αρχιερέυς μετά πολλών εκ των προυχόντων μετέβησαν εις την αρχήν και εποίησαντο τας δεούσας παραστάσεις. Δυστυχώς μέχρι σήμερον ουδέν ανεκαλύφθη, ουδείς συνελήφθη. Τουναντίον ευρέθη δολοφονημένος εις μίαν εκ των κεντρικωτέρων οδών της πόλεως και εις πολίτης. Όθεν το κακόν προχωρεί και εν αυτή τη πόλει και πανικός κατέχει τους πάντας.

Το ατυχές Ζαγόριον εξακολουθούσι να ληστεύωσιν οι θυάμιδες οθωμανοί. Την 28 παρελθόντος περί την 10½ ώραν της ημέρας τουρκιστί ή την 3 μ.μ. 70 λησταί υπό την αρχηγίαν του Σταυράκη εκ Σέλιανης και του Μούχα εκ του τμήματος Παραμυθιάς, εισέβαλον εις την κώμην του Ζαγορίου Άνω Σουδενά, την γενέτειρα του Νεοφύτου, του Δούκα, Δόττου, Ιωαννίδου, του Λαζαρά, Τσαπάρα και τοσούτων άλλων λογίων ανδρών και διευθύνθησαν κατ' ευθείαν προς την σχολήν της κώμης και την εκκλησίαν επί σκοπῷ να αιχμαλωτίσωσι τον διδάσκαλον μετά πολλών πλουσιοπαίδων και πολλών άλλους ευπόρους οικοκυραίους, ους ήλπίζον να εύρωσιν εν τη πλατεία της εκκλησίας και είτα να εξακολουθήσωσι την λεηλασίαν της σχολείου ήτο κεκλεισμένος ως και η εκκλησία, ένεκα του ημισείας ώρας λαβόντος χώραν ενταφιασμού της Στασινής Λαμπρίδου, μεθ' ον άνδρες και γυναίκες κατά το ειωθές είχαν μεταβή εις την οικίαν της θανούσης προς παρηγορίαν των συγγενών. Οι λησταί ως εκ τούτου απήντησαν δύο γέροντας και ήρξαντο χειρών αδικών, αναγκάζοντες τον ένα τούτων να οδηγήση τούτους εις τι παρακείμενον παντοπωλείον, τον δ' έτερον εις την οικίαν του προεστώτος του χωριού. Επειδή δε επυροβολήθησαν υπό

ΜΝΗΜΟΣΥΝΗ ΒΑΣΙΛΗ ΦΑΝΙΤΣΙΟΥ

Ο Β. Φανίτσιος γεννήθηκε το 1902 στη Λεπτοκαρυά Ζαγορίου. Λιασκοβέτς τόλεγε ο ίδος. Πέθανε τον Δεκέμβρη του 1984 στον Πειραιά και τάφηκε στη Λεπτοκαρυά. Το 1912 κάηκε το χωριό του και βρίσκεται πρόσφυγας στα Τρίκαλα, δεκάχρονος εφημεριδοπώλης. Απ' το 1981 βρίσκεται στα Γιάννινα και δουλεύει όπου βρει. Το 1923 δουλεύει στην εφημερίδα «Ηπειρος» σαν τυπογράφος-δημοσιογράφος. Το 1943 βρίσκεται αντάρτης στα βουνά του Γρεβεντιού και βγάζει την εφημερίδα «Αγωνιστής». Απ' το 1945 δουλεύει δημοσιογράφος σε Γιαννιώτικες εφημερίδες, αλλά φεύγει για την Αθήνα για καλύτερη τύχη. Στην Αθήνα δεν στέριωσε σαν δημοσιογράφος κι αναγκάστηκε για να ζήσει να πουλάει βιβλία, κάλτσες, γραβάτες κλπ και φασόλια γίγαντες απ' την παραγωγή του χωριού του. Γνωστός κι αγαπητός στα τυπογραφεία και στα δημοσιογραφικά γραφεία. Εκδίδει το περιοδικό «Βουνίσια Χαμπέρια», όπου γράφει με την Ζαγορίσια ντοπιολαλιά. Εκδίδει ακόμα τα «Ζαγοριακά» του Ιωάννη Λαμπρίδη, όπου προσθέτει αρκετά σχόλια. Για τον Βασίλη Φανίτσιο «Το Ζαγόρι μας» έγραψε στο φύλλο 82 του Γενάρη 1985.

Αφορμή για τούτη την μνημοσύνη του Β. Φανίτσιου μας έδωσε παλιό φύλλο της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία» και άρθρο του δημοσιογράφου Βίκτωρα Νέτα ο οποίος γράφει για τον Β. Φανίτσιο τα εξής:

Περιφερόμενος θησαυρός λαϊκής σοφίας ήταν ο Βασίλης ο Φανίτσιος από το Ζαγόρι – «ξενιτεμένος στην Αθήνα», όπως έλεγε ο ίδιος. Παλιός τυπογράφος, μετά αντάρτης τυπογράφος στα βουνά κατά την Κατοχή και στα τελευταία του πλασιέ με πιαμάτια από φασόλια της πατρίδας του, μέχρι γραβάτες και θιβλία, που τα πρόσφερε συστήνοντας: «Διαβάστε, ξυπνήστε χαζοπούλια». Με τα κέρδη των πωλήσεων χρηματοδοτούσε τα «Βουνίσια χαμπέρια», την εφημερίδα του, που την έγραφε, τη στοιχειοθετούσε, την τύπωνε και την πουλούσε ο ίδιος, όπως και διάφορα φυλλάδια και θιβλία δικά του. Ήταν ένας θησαυρός αυτή η εφημεριδοῦλα. Ο Βασίλης ο Φανίτσιος αλώνιζε όλες τις εφημερίδες, παρακολουθούσε όλα τα γεγονότα και τα σχολίαζε με λαϊκές παροιμίες και δικά του αποφθέγματα. Μας έδλεπε που δουλεύαμε και έλεγε γελώντας: «Δούλεψέ με κακορίζικε, για να μη σε μοιάσω». Ρωτούσαμε αφελώς: «Τι σημαίνει αυτό Βασίλη;» και απαντούσε: «Χαζοπούλι, αυτό λέν' τ' αφεντικά, για να φοβούνται οι εργάτες».

Αυτός ήταν ο Β. Φανίτσιος, ένας «θησαυρός λαϊκής σοφίας», ένας αντάρτης, ένας αγωνιστής, ένας παθιασμένος Ζαγορίσιος, ένας αντιφασίστας.

«Το Ζαγόρι μας»

← φήτου Ηλίου και επυροβόλουν τους ληστές. Τότε εξήλθον και οι αγροφύλακες της κώμης εκ της μονής Ευαγγελιστρίας, εις ην είχαν εισέλθει προς άμυναν των γυναιοκαίδων και ήρξαντο να πυροβολούν τους ληστές, αφ' ετέρου έσπευσεν εκ της κώμης Βίτσας, και ο εκεί παρατυχών φιλότιμος Χασάν εφέντης επί κεφαλής 12 ανδρών και προσέβαλεν εκ των νώτων τους ληστές, τρέψας αυτούς εις φυγών και σώσας ούτω την κώμην της περαιτέρω καταστροφής. Οι κακούργοι μεθ' ενός αιχμαλώτου έλαβον την εις Δοβράν άγουσαν, αλλ' εν Δοβρά επυροβολήθησαν υπό των φυλάκων της κώμης ταύτης, οίτινες επλήγωσαν καιρίως ένα των ληστών, βιασθέντων ν' αφήσωσι τον αιχμάλωτον. Εκείθεν κατήλθον εις την πεδιάδα και επορεύθησαν εις την πλησίον της γεφύρας Ραϊκού μονήν της Παλιουρής, ης ο ηγούμενος ειδοποίησεν άμέσως τον εν τη ειρηνέμενη γεφύρα σταθμεύοντα στρατόν όστις προσέβαλεν αυτούς και ένα μεν εφόνευσαν, ένα δε συνέλαβον ζώντα και ωδήγησαν ενταῦθα και να ιδωμεν τι εξαχθήσεται εκ της ανακρίσεως, ήτις ήρξατο ήδη.

Χθες δ' έτέρα συμμορία θυάμιδων Τούρκων εκ 40 ληστών εθεάθη εις την 8 ώραν προς Δ. των Ιωαννίνων μονήν του Ασπραγγέλου, εξ ης έλαβε διά της βίας ψωμί και δημηθύνθη και αυτή εις τας κώμας του Ζαγορίου. Και τούτο μεν περί των ληστοπραξιών των Κιρκασίων και Αλβανών.

Χθες εισήλθον εξ πεδινά πυροβόλα Κρουπ, σταλέντα εκ Βιτωλίων. Ευτυχώς ήλθον εκ Νεοχωρίου και ουχί εκ Λυκοστόμου, διότι τότε η γέφυρα του αοιδίμου Μπίκα ήθελε καταστροφή, και τούτο θα ήτο έτέρα δυστυχία διά τον δυστυχῆ τούτον τόπον. Η γέφυρα αυτή, ει και τυγχάνει κρημνισμένη εις διάφορα μέρη, ουχ' ήπτον χρησιμεύει διά την συγκοινωνίαν. Αλλά χρήζει διορθώσεως και διορθώσεως σπουδίας και άναγκη να μεριμνήσωσιν οι αρμόδιοι».

Για την αντιγραφή Νίκος Θ. Υφαντής

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΕΙΝΑΙ ΟΥΤΟΠΙΑ;

Αφού η λέξη ΑΝΑΠΤΥΞΗ παράγεται απ' το ρήμα ΑΝΑΠΤΥΣΣΩ, ας δούμε τις έννοιες του ρήματος: απλώνω, ανοίγω, ξετιλύγω, ξεδιπλώνω. α) απλώνω: τι απλώνω, που το απλώνω και γιατί το απλώνω; Αυτό το «τι» πρέπει νάναι αντικείμενο ή ιδέα και απαιτείται χώρος γεωγραφικός ή ιδεατός για το άπλωμα. Απαιτείται πρόσωπο που θα ενεργήσει για ποιο σκοπό ενεργεί. β) ανοίγω: τι ανοίγω και πού; Κι εδώ απαιτείται αντικείμενο ή ιδέα ανενεργή και σχολάζουσα. Κάποιο πρόσωπο την ξετιλύγει, την επεξεργάζεται και προγραμματίζει να την καταστήσει παραγωγική.

Απ' το ρήμα ας πάμε τώρα στο ουσιαστικό ΑΝΑΠΤΥΞΗ και στην ανάπτυξη που ζητείται για το Ζαγόρι. Συστατικά στοιχεία: α) πρόσωπο β) αντικείμενο ή ιδέα γ) χώρος δ) κεφάλαιο ε) καταναλωτής στ) δημόσιες υπηρεσίες.

ΠΡΟΣΩΠΟ: Για να προχωρήσει το Ζαγόρι σε ανάπτυξη πρέπει να ενεργοποιηθούν φυσικά ή νομικά πρόσωπα και επί του παρόντος τέτοια δεν υπάρχουν. Δεν υπάρχουν φυσικά πρόσωπα νέα στην ηλικία και τα χωριά μας κατάντησαν γεροντοχώρια. Δεν υπάρχουν και εμπορικές εταιρείες να επενδύσουν σε δραστηριότητες. Αρκετές οικογενειακές επιχειρήσεις που λειτουργούν στο Ζαγόρι νομίζω ότι λειτουργούν οριακά και ίσως λίγες νάναι επικερδείς. Κι αυτές οι οικογενειακές επιχειρήσεις δεν έχουν θέσεις εργασίας για τρίτους. Τέλος αυτές οι επιχειρήσεις ασχολούνται κυρίως με το φαγητό και τον ύπνο.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ Ή ΙΔΕΑ: Κτηνοτροφία, γεωργία, δασοπονία κι άλλες δράσεις από την πρωτογενή ως τη δευτερογενή παραγωγή π.χ. Να φεύγει απ' το Ζαγόρι καθρόνι, πάτωμα, ταβάνι κλπ. Να παράγεται στο Ζαγόρι κεφαλοτύρι, βούτυρο, φέτα κλπ. Να υπάρχει σφαχτό σφραγισμένο σε σφαιγείο, κοτόπουλο συσκευασμένο, λουκάνικο, παριζάκι κλπ. Να παράγεται στο Ζαγόρι τραχανάς, χυλοπίτες, μαρμελάδες, βότανα κλπ.

ΧΩΡΟΣ: Ανάλογα με το αντικείμενο θα επιλεγεί και ο απαιτούμενος χώρος. Βεβαίως για τις δραστηριότητες που απαιτούν γη δεν υπάρχει θέμα. Αν αναφερθούμε στον τουρισμό – ξενοδοχεία, ταβέρνες – τότε παρατηρείται κορεσμός. Θέμα χώρου προκύπτει για την ανάπτυξη δευτερογενούς παραγωγής με προϊόντα της πρωτογενούς. Μπορεί να γίνει στο Ζαγόρι τυροκομείο και πού; Μπορούν οι δασεργάτες να οργανώσουν πιστήριο και ξυλουργείο και πού; Επιτρέπεται στο Ζαγόρι να εγκατασταθεί τελεφερίκ; Γιατί δεν ξανάγινε προσπάθεια ίδρυσης καταφυγίου θηραμάτων και κυνη-

γετικής περιοχής; Γιατί οι δασοφύλακες έπιασαν δυο αβανούς με αγροτικό αυτοκίνητο και 55 κιλά φρέσκια ρίγανη; Γιατί στα χωριά της Γκαμήλας όσοι μαζεύουν τσάι το ξεριζώνουν; Μήπως η ίδρυση του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου περιέχει και απαιτήσεις που αποκλείουν κάποιες αναπτυξιακές δραστηριότητες; Απαγορεύσεις βόσκησης, ξύλευσης, κλαδονομής, λίγην πλάκα, λίγα καπάκια κλπ. Κάποτε λέγανε για αξιοποίηση της χαράδρας του Βίκου με εισοδο-έξοδο, κάτι σαν το φαράγγι της

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ

Σαμαριάς στην Κρήτη. Πάει περίπατο η πρόθεση, την πήραν τα νερά του Βοϊδομάτη για την θάλασσα. Τώρα λένε να πάρουν και τα νερά του Αώου, γιατί, λένε, θα ανεβεί επικίνδυνα το επίπεδο της θάλασσας!!!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Είτε ιδιώτης, είτε νομικό πρόσωπο θελήσει να επενδύσει στο Ζαγόρι απαιτείται κεφάλαιο. Απαιτούνται ακόμα μελέτες και άδειες. Λειτουργήσαν μέχρι σήμερα προγράμματα και τοποθετήθηκαν στο Ζαγόρι επιδοτήσεις μαζί με την ίδια συμμετοχή του επενδυτή. Αυτά τα προγράμματα όμως δεν κάλυψαν όλες τις δράσεις που προβλέπονταν και περιορίστηκαν στο φαγητό και στον ύπνο, δηλαδή στα εύκολα. Πριν από χρόνια είδα στον κάμπο των Κάτω Σουδενών να καλλιεργούνται ηλιотρόπια και πριν λίγα χρόνια είδα και στρουθοκαμήλια. Σήμερα αγκάθια. Είχα ακούσει και για επιδότηση αλογοτροφίας για περιπατητικό τουρισμό. Είχα διαβάσει για αναπτυξιακές συνεταιριστικές δράσεις στο Καβαλλάρι και στους Μηλιωτάδες. Τίποτα δεν προχώρησε απ' τις άλλες δράσεις των αναπτυξιακών προγραμμάτων. Ενόψει της παρούσας οικονομικής κατάστασης δεν βλέπω νάρχονται κεφάλαια στο Ζαγόρι, εκτός της περίπτωσης ξεπλύματος μαύρου χρήματος. Δεν γνωρίζω πλούσιους Ζαγορίσιους που θα τολμούσαν επένδυση στο Ζαγόρι. Οι αγαθοεργίες τελείωσαν εδώ και εκατόν πενήντα χρόνια.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ: Αν θα εισρεύσει στο Ζαγόρι χρήμα για επένδυση θα πρέπει να παρέχονται υπηρεσίες και να πωλούνται προϊόντα για να γίνει απόσβεση, για να δουλέψουν οι επιχειρήσεις, για να μένει και λίγο κέρδος. Ποιος θάναι ο καταναλωτής; Το Ζαγόρι είναι γνωστό στην Ευρώπη και παραπέρα και ο όγκος των επισκεπτών είναι κυρίως φυσιολατρικός. Ακολουθούν επισκέπτες απ' τα αστικά κέντρα της χώρας για ολιγοήμερες διακοπές. Παρατηρήθηκε τα τελευταία χρόνια και άνοιγμα επισκεπτών απ' το Ισραήλ. Υπάρχει καταναλωτικό κοινό

αρκεί οι τιμές των προϊόντων και των υπηρεσιών να είναι λογικές. Κι ακόμα καλύτερα θα ήταν αν τα προϊόντα ήταν ντόπια. Το Ζαγόρι πρέπει να επικεντρωθεί στα όσα προσφέρει η φύση και στα όσα έφτιαξαν και θα φτιάξουν τα ανθρώπινα χέρια. Βουνά, κοιλάδες, ποτάμια, γεφύρια, μνημεία κλπ, πίτες, τυριά, μαρμελάδες, βότανα, κρασί, τσίπουρο, λικέρ κλπ. Ο καταναλωτής θα εκδράμει να θαυμάσει τις φυσικές ομορφιές του χώρου μας και θα γυρίσει να ντερλικώσει με τις νοστιμιές της ζαγορίσιας κουζίνας. Κι αν ευχαριστηθεί θα διαφημίσει τον τόπο μας.

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Η Ήπειρος και συνωδά και το Ζαγόρι είναι απ' τις φτωχότερες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Φταίνε οι Ζαγορίσιοι ή φταίει το ελληνικό δημόσιο ή το φταίξιμο επιμερίζεται; Ας δούμε την παρουσία του κράτους στο Ζαγόρι απ' το 1950 και μετά. Υπάρχει στο Ζαγόρι Δασαρχείο, Κτηνιατρείο, Αγρονομείο, Μονοπώλιο, Αστυνομικός Σταθμός με υποσταθμούς και επισκέπτεται τακτικά την περιοχή γεωπόνος. Οι πρόεδροι των κοινότητων είχαν οντότητα και γίνονταν άμεσα δεκτοί απ' τον Γενικό Διοικητή κι αργότερα απαιτούσαν και επετύγχχαναν παροχές. Ποιά είναι η σημερινή κατάσταση στα χωριά μας; Έχουμε Δήμο και 44 χωριά. Έχουμε τοπικούς εκπροσώπους χωρίς εξουσίες, χωρίς πόρους, χωρίς αποδοχή. Τι να πρωτοκάνει ο Δήμος Ζαγορίου; Επί του προκειμένου της ανάπτυξης; Για να ξεκινήσει σήμερα μια επιχείρηση στο Ζαγόρι πρέπει να κάνει πενήντα φορές το δρομολόγιο χωριό – Γιάννινα για να μαζέψει μελέτες και άδειες και για να συγκεντρώσει πενήντα υπογραφές. Μιλούσαν οι καρεκλοκένταυροι της Αθήνας για αποκέντρωση με την μεταφορά αρμοδιοτήτων και πόρων και «το κράτος κοντά στον πολίτη».

Σε αυτό το σημείο θετική εξέλιξη είναι μόνο ο θεσμός των «Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών» και ο θεσμός «Βοήθεια στο σπίτι». Το Ζαγόρι έχει πολλά παράπονα προς το ελληνικό δημόσιο. Το Ζαγόρι βρίσκεται σε εγκατάλειψη. Το Ζαγόρι της αυτονομίας, της αυτοδιοίκησης και της ατομικής ιδιοκτησίας έγινε περιουσία του ελληνικού δημοσίου.

Μιλάμε για ανάπτυξη στο Ζαγόρι, δηλαδή για μια ιδεώδη κοινωνία ανθρώπων. Μια κοινωνία που το σύνολό της θα έχει δομές και κανόνες που θα εγγυώνται την ευτυχία των μελών της. Αυτή η επιδίωξη είναι ΟΥΤΟΠΙΑ. Μιλάμε για ανάπτυξη, αλλά ποιο είναι το μέτρο σύγκρισης; Να γίνουν οι Ζαγορίσιοι πλουσιότεροι των Κρητών ή των

Αναπτυξιακές προτάσεις που δημοσιεύτηκαν στο «Ζαγόρι μας»

Απ' το ξεκίνημα του περιοδικού μας το 1978 πολλοί ειδικοί επιστήμονες και πνευματικοί άνθρωποι του Ζαγορίου δημοσίευσαν στις σελίδες του αναπτυξιακές προτάσεις για την περιοχή μας. Ο κατήφορος του Ζαγορίου συνεχίζονταν και η αγωνία τους αποτυπώθηκε στα κείμενά τους.

Συνοπτικά οι προτάσεις ήταν:

α) Ξυλοβιομηχανία

Ο Ευριπίδης Βουλόδημος το 1979 υποστήριξε την ιδέα της επεξεργασίας του ξύλου. Μέχρι τότε οι δασικοί συνεταιρισμοί λειτουργούσαν επαρκώς, αλλά απ' το Ζαγόρι έφευγε μόνο κούτσουρο. Δεν υπήρχε πιστήριο και περαιτέρω επεξεργασία, πλην των αδελφών Ευθυμίου και Κων/νου Ράπτη στο Τσεπέλοβο και του Μιχάλη Κοντογιάννη στο Ηλιοχώρι. Τα κυβικά της ξυλείας ήταν πάρα πολλά και μπορούσαν να λειτουργήσουν αρκετά πιστήρια κι άλλες δράσεις. Οι Συν/σμοί δεν είχαν πιστήρια, δεν είχαν σύρτες, δεν είχαν φορτηγά. Ασχολούνταν μόνο με το κόψιμο και το ξέφλισμα. Ζητούσε ο Ευριπίδης Βουλόδημος ίδρυση εργοστασίου ξυλείας στο Ζαγόρι. Τις ίδιες απόψεις είχε και ο Στέφανος Στεργιάδης και δημοσίευσε αρκετά κείμενα για το θέμα. Με την εκμετάλλευση των δασών του Ζαγορίου ασχολήθηκαν επίσης ο Γιάννης Βακάμης και ο Ευριπίδης Γιαννακός και πολλοί άλλοι. Το 1983 παίρνει το λόγο ο Κώστας Λαζαρίδης και υποστηρίζει την ίδρυση κάθετης Ξυλοβιομηχανίας με φορέα «Ανώνυμη Ζαγορίσια Εταιρεία Λαϊκής Βάσης». Το 1984 το Νομαρχιακό Συμβούλιο αποφασίζει την σύσταση φορέα βιομηχανίας ξύλου. Οι Ζαγορίσιοι και οι κοινότητες αντέδρασαν γιατί α) στις δασοκτήμονες κοινότητες δίδονταν ποσοστό συμμετοχής κάτω του 50% και β) δεν προβλέπονταν στο Ζαγόρι κάθετη αξιοποίηση του ξύλου, αλλά μόνο πιστήριο. Τελικά δεν έγινε αυτός ο φορέας.

β) Βιοτεχνία - Χειροτεχνία

Το θέμα ανέπτυξε ο Στάθης Λαμπριδής συνδυάζοντας την ύπαιρξη της Λαμπριάδειου Σχολής και της Ριζαρείου Σχολής. Το 1980 η Φρόσω Ιωαννίδη αρθρογραφεί και προτείνει οικοτεχνία σε συνδυασμό με τεχνικές σχολές. Πρώτες ύλες υπάρχουν: μαλλί, γάλα, φρούτα, μέλι, βότανα κλπ.

γ) Γεωργοκτηνοτροφικοί Συνεταιρισμοί

Το 1978 ο κ. Βασίλης Τζιόβας υποστηρίζει την λύση των συν/σμών για την ορεινή κοινότητα μας και παραθέτει παραδείγματα της ορεινής Ιταλίας της περιοχής Αμπρούτσο.

δ) Χαράδρα Βίκου

Το 1982 ο Κλάρκος Στάρρας προτείνει να γίνει στο Βίκο μονοπάτι με καλντερίμι, να γίνει δασική καλύβα στη θέση «Κλήμα», να γίνουν μερικές ποτίστρες, να απαγορευτεί η βοσκή. Προτείνει ακόμα αυτοκινητόδρομο απ' το Μικρό Πάπιγκο ως το Τσεπέλοβο και ίδρυ-

ση χιονοδρομικού κέντρου Δυτικού Ζαγορίου.

ε) Προβλήματα του Ζαγορίου

Το 1982 ο Στέφανος Στεργιάδης εκθέτει σειρά προβλημάτων του Ζαγορίου όπως: Αγροτικό ιατρείο και αγροτικός γιατρός, παραδοσιακή δόμηση, ατέλειες στις οικοδομικές άδειες, φροντίδα για τα πυροπαθή χωριά, χαμηλότοκα δάνεια, επιδοτήσεις.

στ) Άλλες συνολικές προτάσεις

Το 1982 ο Φάνης Μπόττης, Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Περιφερειακής Ανάπτυξης Ηπείρου, κατήρτισε πρόγραμμα με άξονα την δασοπονία, τον τουρισμό και την κτηνοτροφία για μικρά ζώα. Ειδικότερα: Βελτίωση βοσκοτόπων, ιχθυοπονικά έργα, εκτροφείο θηραμάτων, περιφράξεις και αναδασώσεις, βελτίωση και διάνοιξη αμαξιτών δρόμων, χιονοδρομικό κέντρο, τελεφερίκ από κοιλάδα Αώου ως την Δρακόλιμνη, ξενοδοχείο στη Μονή Στομίου. Το 1982 ο Βασίλης Δασκαλόπουλος πρότεινε σε άρθρο του α) αξιοποίηση της Τύμφης για χειμερινά σπορ β) αρχαιολογικές έρευνες γ) ίδρυση κυνηγετικής περιοχής κ α δ) τροποποίηση του νόμου για την δόμηση στο Ζαγόρι. Επίσης το 1982 ο Κώστας Κράλιος συνοπτικά προτείνει: κτηνοτροφία, πτηνοτροφία, δημητριακά, δενδροκαλλιέργειες, δασοπονία και ίδρυση τράπεζας Ζαγορίου. Το 1984 το Υπουργείο Γεωργίας, σε συνεργασία με τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), εκπόνησε μελέτη με θέμα «Ανάπτυξη και πολυδραστηριότητες στην περιοχή Ζαγορίου». Οι άξονες ανάπτυξης ήταν: γεωργία, κτηνοτροφία, δάση, οδικό δίκτυο και αγροτουρισμός. Τέλος το 1984 ο Ευριπίδης Βουλόδημος εκδίδει βιβλιαράκι με τίτλο «Μερικές σκέψεις για τη σωτηρία του Ζαγορίου», όπου αναπτύσσει τις παρακάτω προτάσεις: γεωργία, αμπελοργία, δενδροκομία, σποροτροφία, μελισσοκομία, κτηνοτροφία, πτηνοτροφία, κάθετη ξυλοβιομηχανία, υφαντουργία, βιοτεχνία λαϊκών τεχνών, επεξεργασία μαρμάρου, τουρισμός.

ζ) Τουρισμός

Δεκάδες αρθρογράφοι μας ασχολήθηκαν με τον τουρισμό. Δύσκολο θέμα ο τουρισμός γιατί απαιτεί πολλές συνιστώσες. Το κράτος πρέπει να νομοθετήσει, οι τράπεζες να δώσουν δάνεια, οι επενδυτές να βρουν την ίδια συμμετοχή, οι υπηρεσίες να δώσουν τις ανάλογες άδειες, να γίνει διαφήμιση, να έρθουν επισκέπτες, να προσφέρεις στους επισκέπτες προγράμματα. Χύθηκε πολύ μελάνι για τον τουρισμό στο Ζαγόρι. Έγιναν εκδρομές από Ζαγορίσιους στο Αμπρούτσο της Ιταλίας, μια περιοχή μορφολογικά όμοια με το Ζαγόρι. Το Αμπρούτσο δουλεύει και προσδύει, το Ζαγόρι κυλά στον κατήφορο. Αυτά για τον τουρισμό.

Ελπίζω τούτες οι προτάσεις επιφανών Ζαγορίσιων να ξαναδιαβαστούν και να προβληματίσουν, μήπως λειτουργήσει η μίζα και πάρει μπροστά η μηχανή.

Απόστολος Ντιναλέξης

Η ΠΡΩΤΗ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Όπως ξέρουμε όλ' μας, τα Παλιά χρόνια δεν έπεφτι λόγος σ' τ' γυναίκα. Και να παντρεύονταν ακόμα, αφηγή δεν τσ' έλεγαν τίποτα, αν τσ' αρέσ' ου γαμπρός ή όχι. Η γυναίκα έπρεπε ν' ακούη κι' να κάν' ότ' πρόσταζι ου κυραφέντ'ς ή ου καλός τ'ς.

Πρώτη φουρά π'σήκουσαν κεφάλ' οι γυναίκες ήταν στα Πάνου - Σδινά εδώ και πολλά χρόνια. Από πολλά χρόνια ήταν δασκάλα στο χωριό η κυρά Τσιτσή απ' τ' Κάτου Σδινά. Δασκάλα, π' αν ζούσι σήμερα ασφαλώς θα ήταν πρώτ' κι' καλλίτερη στη σημερινή κίνησι των γυναικών π'λέγεται φεμινιστική.

Τα κακά στόματα λέγαν πολλά γι' αυτή μ' αυτή τάγραφε όλα στα παπούτσια της. Μέσα της έβραζε απ' τις κατηγορίες πούλεγαν γι' αυτή κι' απ' τον περιορ'σμό πούχαν οι γυναίκες. Γι' αυτό στις βιζδες, στις γιορτές δεν έπαυε το στόμα της κρυφά κι' φανερά να λήη να ξαναλήη πως είνε κρίμα κι' ντροπή να μη μπορούν κι' οι γυναίκες να γλι-ντούν κι' αυτές μιναχές τ'ς όπως οι άντρες... κι' άλλα κι' άλλα...

Αυτοί χωριστά ζιαφέτια, αυτοί χωριστά κι' απόμακρα Πρωτομαγιά, κι' ημείς σπιτ' κι' πάλι σπιτ'.

— Ημείς να τυραννιούμασι απ' το πρωί ως το βράδ' χωρίς να πέρνουμε ανάσα κι' αυτοί να γλε-ντούν.

Και τι δεν τ'ς έλεγε η κυρά Τσιτσή... Πεε πως η κυρά Τσιτσή τ' σιούκουσι τα μυαλά των γυναικών.

Αν δεν γιλιέμαι ήταν Πρωτομαγιά στα 1898. Από βραδεις οι γυναίκες τοίμασαν τις τσίτσες, τις πήττες κι' όλα τα χρειαζούμενα π' θάπερναν οι άντρες μαζί τους στο ζγιαφέντ της Πρωτομαγιάς, που θ' άκαμαν στο σιάδι στις Σκούρτους.

Καμιά δεκαριά απ' αυτές όμως έκαμαν διπλή τοίμαση. Συμβουλευμένες από μέρες, απεφάσισαν να κάμουν κι' αυτές Πρωτομαγιά. Κι' όταν οι άντρες φύγαν για το ζιαφέντ' αυτές με αρχηγόνε την κυρά Τσιτσή, την Αφρουδούσιου του Πέτρου Δόν' μαζευτήκαν στο Παλιοχώρ' να γλιντήσουν κι' αυτές μια φορά σ' τ' ζωή τ'ς σαν άντρες κι' να χαρούν την Πρωτομαγιά.

Η Πέτρ'να τ' Δόν' που ου

άντρας τ'ς ήταν τσέλιγκας έψησι κατσίκ', η Αλέξιννα τ' Παπά πήττα, η Αριστούλα τ' Πόντικα πήττα, η κυρά Τσιτσή έφρι το κρασί απ' τα Κάτου -Σδινά πού-ταν καλλίτερο απ' του Πανουσ-δινιώτικο κι' κάθε μια έκαμε απ' ό,τι δεν θάκαμαν οι άλλες.

Όλα ήταν στην εντέλεια. Κι' όταν τα βιολιά κούστηκαν στη Σκούρτους αυτές κίνησαν για το Παλιοχώρ' που ήταν σ' αντίθετη μεριά.

Έστρουσαν κάτω απ' το μεγάλο σημί κι' στον ίσκιο του άρχισαν να τρων κι' να πίνουν, να τραγουδούν κι' να χαίρονται κι' αυτές την Πρωτομαγιά. Ή-πιαν, ήπιαν χωρίς συλλογή. Θυμήθηκαν τα ντέρτια τ'ς τα ληα αλλά θηθή'καν πως πρέπ' να σκώσουν κ' εντολές κι' άρχισαν:

— Να μας ζή'ης κυρά Πέτρινα, να τουν χαιρίσι! Νάναι καλά κι' ας βλαστμαέι του βράδ' κι' για του κατσίκι' π'τ' φάγαμαν.

— Πιεε μουρ' ανέφταστ' τσιό-τσιου, ό,τ' πάθαμι πάθαμι.

— Άι η αχλώρατ' η Νούσιου δεν πίν' καθόλου!! Κι ας δεν έχει κι' τουν άντρατ'ς ιδώ.

Οι τσίτσες κάθε μια π' άδειαζε πιταγόταν' σ'τ'ν άκρα κι' ου χου-ρός στήθηκε τώρα τρικουβέρτος.

— Νταγκ, ντάγκ, ντάγκ, ντάγκ, ντάγκ, η καμπάνα χτύπησι για βράδ' κι' αυτές ακόμα χόρευαν. Πού να τ'σ' κάν' η καρδιά ν' αφή-κουν το γλέντ'!

Ο αχός τσ' καμπάνας έφτασι σ'τ' αυτιά τ'ς σαν μεγάλο ξυπη-τήρι.

— Α μουρ' σκύλες νύχτουςι κι' ημείς ακόμη χορεύουμι! λέει η Νικουλάκινα

— Φουρτούνα μας τι μας περι-μέν'!

— Ημένα ου άντρας μ' λείπ' τρία χρόνια στο ταξειδ' κι' μπο-ρεί να μην έρθ' κ' τ' χρόν'(ου) — λέει η Νίτσα τ' Μπάρκα. Κι' δε μη μέλ'— Κι' όσες φοβάστε ελάτι να πάμι στο σπιτί μ' άπόψε κι' έχει ου Θεός αύριο.

— Μαζέψιτητα γλήγορα να γυρίσουμι — λέει η Πέτρινα κι' τ' χρόν' καλύτερα.

Πού ν' ακούσουν όμως η Βγε-νούλα κι' η Τσιτσή πώσυρνε τώρα το χορό τραγουδώντας:

— Στου Πάπιγκου του Μαχαλά είναι μια κρύα βρύση, πποιος έχει ντέρτι στην καρδιά να πιη να λησμονήση.

Είδαν κι' απόειδαν οι φρο-νιότερες να τις πείσουν για να γυρίσουν στο χωριό.

Βιαστικές, βιαστικές φορτώ-θηκαν τα σιέα τους κι' άρχισαν τραγουδώντας και χορεύοντας, όπως έκαμαν οι άντρες να γυρί-ζουν στο χωριό. Είχαν φτάση κάτω απ' τ'ς Αλεξόπλαινας, εκεί καθόνταν η κυρά Κωστούλαινα, δεν πρόφθασι να τις ιδή κι' άρχι-

ΤΟΥ ΤΑΚΗ ΠΑΠΑ

σε τ'ς φωνές, φτύνοντας στους κόρφ' τ'ς.

— Α μωέ μπέγνια δεν ντρέπι-στι ιτ'ς. Α μουρ' νύφ' δεν ντρέπι-σι κι' ισύ —πω θα γυρίσ'(η)ς στο σπιτ' μουρ' αχλώρατη. — Φτου σας —φτου σας. Πάει χάλασ' ου κόσμους...

Κι' όσες δεν είχαν πάει στου γλέντ' βγήκαν σ'τ'ς οβρουρούς και με γέλια επικρατούσαν όσα έλεγε η κυρά Κωστούλαινα.

Όπως αντιλαμβάνεσθε στο χωριό έγινι σουσουρου κι' η κατηγορίες έπερναν κι' έδιναν. Το κακό όμως θα σταματούσε εδώ και θα περνούσαν όλα. Αλλά οι γυναίκες μια κι' σήκου-σαν κεφάλ' κι' δεν έπαθαν τίποτα τ' πρώτ' φορά, κι' όλα σχρέθη-καν, σκέφτηκαν πως δεν πρέπ' να ρίξουν πέτρα πίσου τ'.

Ο Θεριστής θάταν 10 μέρες που μήκε. Όλα γύρω ήσαν ανα-στατωμένα. Τα δέντρα φουντου-μένα, τα πουλιά απ' τ' Θεού τ' νύχτα κελαϊδούσαν, τα σπαρτά μέρα με τη μέρα μεγάλωναν, τα κεράσια άρχισαν να παρδαλλί-ζουν, κι' όλα τάβλεπε κανέννας γύρω του επαναστατημένα απ' τη χαρά που σκόρπιζε ολόγυρα το άρχιμασ' του καλοκαιριού.

Την Τετράδ' θάφευγε για μακρινό ταξειδ' ο Τσιτζός και για αποχαρευτισμό είχε καλέση την Κυριακή σε τραπέζ' τους άντρες τ' χωριού.

Μια κι' άντρες θάταν τραπέζ' απ' το πρωί σ'τ' Τσιτζ' η Περικλίνα τ' Πόντικα κάλεσε κι' αυτή τις φιλινάδες της σε τραπέζ'.

Κι' όλες όσες ήταν την Πρω-τομαγιά στο γλέντ' ξαναπήγαν στου τραπέζ' τσ' Περικλίνας.

Θέλ'ς ο κλειστός χώρος θελ'ς ου καιρός οι γυναίκες αυτή τη φορά το παράκαναν. Γιατί αφού φάγαν κι' ήπιαν όσο δεν έπρεπι βγήκαν για χορό έξω στα χωρά-

φια πούταν δίπλα στου σπιτ' στα Μπογντάνια.

Κι' ο χορός άρχισε μέσα στο χωράφ' τ'ς Μπήλιανας, πούταν οπαρμένο με σ'τάρ' κι' όχι συρτός και φρόνιμος αλλά πεταχτός, με γυροβουλίες και με τραγούδια π' κούονταν από μακριά.

— Σκίζου ρι μουρή Πανάγιω μ' Σκίζου ρίζω το λεμόνι.

Γεια σ' Πανάγιω μ' μια

Γεια σ' Πανάγιω μ' δυο

Γεια σ' Πανάγιω μ' τρεις

Να μη παντρευτής.

..... και δος του χορό!

Το κακό ήταν μεγάλο! Η Μπί-λαινα π' τσ' αγνάντησι απ' τ' αλώνι της άρχισε τες φωνές.

— Ούι-ούι-ούι, πουείσαι μωρέ χωριό να ιδής!!! Λιούμπου, α μουρ' Λιούμπου! πάει του χου-ράφ'ς!! γιατί είχαν μπη κι' χόρευ-αν τώρα και στο δ'πλανό χωράφ' της Λιούμπους.

Σ'τς φωνές βγήκε και η Λιού-μπου κι' άμα είδε το κακό π' γίνε-ται άρχισε κι' αυτή τις φωνές που αναστάτωσαν το χωριό:

— Μωρέ χωριό!! Ούι — Άντρες είστε σεις μουρέ ή τίποτις!! Ούι με κατέστρεψαν οι αχλώρατες.

Το γλέντι στο σπιτ' του Τσι-ντζ'(ου) χάλασε, οι άντρες μαζώ-χτηκαν στο Μεσοχώρ' κι' κανέ-νας δεν τόλμαγε να εκφρασθή φανερά, γιατί ποιος λίγο ποιος πολύ όλοι τους θάειχαν άλλος υποχρέωσι άλλος συγγένεια. Φωτιά μεγάλ' άναψι στο χωριό, λίγο έλειψε να χωρίσουν αντρώ-γυνα. Το κακό έχει παραγίνη, έλεγαν οι παλιότεροι, κι' κάθε άντρας αν θέλ' νάναι άντρας πρέπει' να βάλ' γκέμ' σ'τ' γυναίκα τ'!...

Οι καλοθεληται γράψαν στα Ξένα για όλ' αυτά και η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ (εφημερίς που εξεδίδετο στην Αθήνα από τον αείμνηστο Γ. Γάγαρη) έγγραψε κι' αυτή τα δικά της.

Όλοι κι' όλα φώναζαν τότε για τις γυναίκες των Πάνω-Σδε-νών μα του κάτου κάτου της γραφής από τότε άρχισαν να λογαριάζονται και οι γυναίκες στα Πάνω-Σδινά αλλά και σ'τ' άλλα τα χωριά του Ζαγοριού και δεν γενόνταν τίποτε χωρίς να ρωτώνται κι' αυτές.

Για την αντιγραφή και την θύμηση
Ελένη Οικονομίδου Δουόβλη

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΓΓΕΛΗΣ

Γυαλί Καφενέ

Διάβασα στα «δικά μας και «Ηπειρωτικού Αγώνος» το σχό-λιο για την πλατεία Γυαλί Καφε-νέ —Γεωργίου Σταύρου είναι το επίσημο όνομά της— και το καφενείο της που χρόνια τώρα μένει κλειστό. Γιατί;

Γιατί να μην έχει στέκι και τόπο συνάντησης η μισή Ήπει-ρος; (Η άλλη μισή Ήπειρος έχει τόπο συνάντησης το τζαμί της Καλούτσιανης).

Ντόπιοι, ταξειδιώτες, χωριά-τες, το γυαλί καφενέ είχαν για τόπο ραντεβού.

— Θα σε περιμένω στο γυαλί καφενέ.

— Θ' ανταμώσουμε στο γυαλί καφενέ.

— Έλα να πιούμε καφέ στο γυαλί καφενέ.

Στον παχύ ίσκιο απ' τα δέν-τρα της πλατείας καθόνταν, ξε-κουράζονταν κι' έπινε τον καφέ του κόσμος και κοσμάκης. Κι' ας κουτσούλαγαν καμμία φορά απάνω στα τραπέζια οι γκαίλες κι' οι κιλιλάδες που χάλαγαν τον κόσμο με τις φωνές τους απάνω στα δέντρα και στις στέγες απ' τα γύρω σπιτία.

Αργά, νύχτα έφτασα στα Γιάννινα απ' την Αθήνα μέσωσ Πρέβεζας. Ήμουν φοιτητής —εδώ και σαράντα χρόνια— κι' ήρθα να πάω στο χωριό να πε-ράσω λίγες μέρες απ' τις καλο-καιρινές διακοπές. Ακέριο βι-βλίο με ταξειδιώτικες εντυώ-σεις μπορούσες να γράψεις μ' ένα μονάχα ταξειδι εκείνης της εποχής. Βαπόρια-σκυλοπνίχτες που μας κουβάλαγαν στην Πρέ-βεζα, βαρκάρηδες, χαμάληδες, αυτοκίνητα-σαράβαλα, δρόμοι με σκόνι πόφτανε τον ουρανό.

Ταξειδί - Οδύσσεια, τρεις και τέσσερες μέρες να φτάσεις στο χωριό σου.

Στο Γυαλί Καφενέ, λοιπόν μας ξεφόρτωσε το αυτοκίνητο. Στο χάνι του Κοντού ζήτησα να ξεμερλώσω, κι' ο συχωρεμένος ο Κοντός με είδε που σκιαζόμουν απ' τους κοριούς και τους ψύλ-λους και μου παραχώρησε το δωμάτιο που έμνησκε αυτός για να με καθουσιχάση.

Δε θυμάμαι αν με περιποιή-θηκαν τα έντομα αυτά, πληγή του Φαραώ για τα σπιτία την

ΜΝΗΜΟΣΥΝΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΠΑΠΑΓΓΕΛΗ

Για να διορθώσουμε το λάθος μας στο κείμενο του προηγούμενου τεύχους «Ζαγορίσιοι στα Παλιά Γιάννινα», όπου τον αλλάξαμε το όνομα και τον κάναμε από Αναστάσιο Απόστολο, δημοσιεύουμε εν είδει μνημοσύνης, το ωραίο του χρονογράφημα με τον τίτλο: «Γυαλί Καφενέ», γραμμένο το μακρινό 1971 και αναφερόμενο στο ακόμα πιο μακρινό 1931. Ζαγορίσιος ο λειτουργός του ιστορικού κέντρου τότε, ο αείμνηστος Αρτισιανός, Γιάννης Τζιοβαντάρης και «τσιούτσι» Ζαγορίσιος ο γιατρός (όπως έλεγε ο ίδιος), αφού παντρεύτηκε Ζαγο-ρίσια γυναίκα.

B.T.

εποχή εκείνη. Την κούραση και τη νύστα που είχα έπεσα ψό-φιος στον ύπνο. Σκυλιά να με τράβαγαν δεν ξυπνούσα.

Με ξύπνησαν όμως πρωί-πρωί οι φωνές της πλατείας του Γυαλί Καφενέ. Η ζωή της μέρας που άρχιζε, τα Γιάννινα που ξυπνούσαν. Καθαρό Γιαννιώτικο χρώμα απ' το Γυαλί Καφενέ.

Η φωνή ενός που πούλαγε πεπόνια με το καροτσάκι με ξύ-πνησε απ' το γλυκό πρωινό ύ-πνο. Σαν να την ακούω τώρα για:

— Τρεις κι' μι του σμαδ'. Τρεις κι' μι του σμαδ'.

Ξαφνιάζεται κανένας όταν έρχεται απ' την Αθήνα κι' ακού-ει τα ντόπια. Όλην την ώρα εκεί άκουες: Τρεις και με την μάχαι-ραν. Όλα με τη βούλα.

Βγήκα, θυμάμαι, στο παρά-θυρο να με βαρέση ο δρόσερός πρωινός αέρας κι' αγνάντευα την πλατεία και τον κόσμο.

Πρωί-πρωί την είχαν ζώσει την πλατεία με σταφύλια-κόφες απ' τα χωριά της Ζίτσης και σύ-κα απ' τα Κούρεντα. Συνέχεια έφταναν κι' άλλα φορτωμένα ζώα κι' άκουες στις πλακόστρω-τες αυλές απ' τα χάνια σαν να περνάη ιππικό.

Θυμάμαι τον καλλίφωνο πλανόδιο μανάβη-μποσταντζή που πέρναε ξυπόλυτος και δια-λαλούσε το πράμα του στη Γιαννιώτικη γλώσσα:

— Πατάτες, κουλουκ'θάκια. Ντομάτες - μήλα κόκκινα. Πιπε-ριές, πατριτζάνια. Καστραβέ-τσια, μακεδονισιαάαααα....

Ο άλλος που με ξύπνησε: Εδώ τα γλυκά τα χειμων'κά. Έχω βότ'νες (είδος πεπονιών) Μπρακ'μαδίσεις, γλυκές σα μέλ'. Τρεις κι' μι του σμαδ'. Τρεις κι' μι του σμαάαααδ'....

Στο Γυαλί Καφενέ διασταυ-

ρώνονταν και καλημερίζονταν πρωί-πρωί οι ταγγαράδες κι' οι τσαρ'χάδες που πάιναν να πιά-κουν δουλειά.

Σε καθαρή τσιούρικη γλώσ-σα τους άκουες:

— Πούείσουν μωρέ χαλασιά σ'; Σε χαλεύαμαν ειψές εγώ κι' ο αδερφόσιμ να πάμε για κána ξαμίσιο (βραδυνή ρακοποσία), π'θενά εσύ. Σε χάσαμεν, το χά με έψιλον. (Δε λείπει ποτέ το λεπτό κοροϊδευτικό πνεύμα απ' τους Γιαννιώτες).

— Έρθα σπιτ'. Γκραγκάν'σα τ'ν πόρτα, γκραγκάν'σα τ'ην πόρτα: Ιτς κρισ'. Ερ'ξα κατ'κά-ρια σ'ν κουμπλιά: Π'θενά εσύ.

Πούναι ο συχωρεμένος Σπύ-ρος Κοντός που κύτταζε να αδειάσουν πρώτα οι κατσαρό-λες και μετά να επιτρέψη την αναχώρηση του λεωφορείου που πρακτόρευε (ο Θεός να τώκανε λεωφορείο — ένα σαρά-βαλο σκεπασμένο με τέντα).

Σωρό μέσα οι επιβάτες επί ώρες ψένονταν στον ήλιο.

— Άιντε κυρ Σπύρο. Πότε θα φύγη τ' αυτοκίνητο;

— Για, ψ'χή μ'. Για, να μαζευ-τούν κι' οι άλλοι... (Να ξεδευ-τούν οι κατσαρόλες δηλαδή).

Ποιος απ' τους παλιότερους δε θυμάται το συμπαθή γερο-ντάκο το μπάρμπα Βασίλη που πούλαε κουλούρια με τον ταβλά του γύρο στην πλατεία του Γυαλί Καφενέ, γύρα στα χάνια.

— Κουλούρια-δυάρες. Κου-λούρια-δυάρες.

Και δεν του ξέφευγε τίποτε απ' τη ζωή του Γυαλί Καφενέ. Πού σχολίαζε το κάθε τι με το λεπτό θυμοδοφικό του πνεύμα.

Στην πλατεία του Γυαλί Καφενέ βγήκε μετά τη χειροτό-νησή του ο συχωρεμένος ο παπα-Κώστας Μπ. Νέος τότε ο παπας. Μελαχροινός. Μαύρα

κορακάτα φρύδια, γένεια και μαλλιά. Καινούργια μαύρα γυα-λιστερά ράσα, ένα κατάμαυρο σύνολο.

— Σιδεροκέφαλος παπά, ο ένας.

— Να ζήσεις παπά, ο άλλος.

— Καλή ιερωσύνη παπά όλοι.

— Ε, ωρέ, είπε ο μπάρμπα Βασίλης, αφού κύτταξε ώρα πολλή με προσοχή τον καινούρ-γιον παπά: Κακό πέτ'χαίμα (επι-τυχία) τον έκανε στη βαφή ετούτον τον παπά ο δεσπότης. Σαν να τον κολύμπησε σε βαρέ-λα με μαύρη βαφή, δηλαδή.

(Είχαμε δεν είχαμε περάσα-με πάλι από παπαδοϊστορία).

Τέτοιος ήταν ο μπάρμπα - Βασίλης που κι' όταν πέθνησκε ακόμα δεν τ' άφηνε το πνεύμα, σαν να κορόδευε και το χάρο.

Ύστερα από χρόνια με φώ-ναξε η γρηά του να τον εξετά-σω. Μέσα σ'τ' Αρχιμαντρείο έμενε.

Στα κακά του χάλια, πόδια πρισμένα, λίγα ήταν τα ψωμιά του μπάρμπα Βασίλη.

— Ε. Τι είδες; Τι λες; Με ρώ-τησε σαν τέλειωσα την εξέτασή μου.

— Γεράματα, μπάρμπα Βασί-λη. Γεράματα. Του είπα ψέματα, να μην καταλάβη την αλήθεια.

Ο μπάρμπα-Βασίλης που καταλάβαινε την πικρή αλήθεια γυρίζει και μου λέει με πικρό χαμόγελο, παίζοντας με τις λέξεις:

— Αμ, δεν είναι για ράμματα ετούτη η δουλειά (γεράματα - για ράμματα). Καταλαβαίνω εγώ. Είναι για σπάγγους.

Είθελε να πει ότι πρέπει νάχει έτοιμα τα μπαγάζια του, δεμένα γερά για το μεγάλο ταξειδι που γυρισμό δεν έχει...

Πάει κι' ο Κοντός, παν κι' οι άλλοι χαντζήδες, παν κι' οι Βοϊ-διτσαίοι με τ' αυτοκίνητά τους, πάει κι' ο μπάρμπα Βασίλης.

Μένει το κλειστό καφενείο του Γυαλί Καφενέ, παλιό τούρ-κικο καρακόλι. Μένει κι' η ακακία του Γυαλί Καφενέ πόχε απάνω της φυτρωμένη —σα διδυμες φαίνονται— μια μεγάλη συκιά. Κι' έχει εφέτος ένα φόρτωμα σύκα η βλογημένη. Όποιος θέλει ας έρθη να τη δει.

(Αναστάσιος Παπαγγέλης, «Γυαλί Καφενέ», Ο Παπά Φιλ' πας κι' άλλες ιστορίες, Γιάννινα 1971 σσ. 40-13).

Ανοιχτή επιστολή προς τη Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας» και όλους τους Ζαγορίσιους και τις Ζαγορίσιες

Αγαπητοί φίλοι της Συντακτικής Επιτροπής,

Αγαπητές συμπατριώτισσες και συμπατριώτες,

Στις στήλες του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας» έχω βρει πολλές φορές κατά το παρελθόν φιλόξενο βήμα για τη δημοσίευση εργασιών για την ιστορία και τη λαογραφία του Ζαγορίου μας αλλά και απόψεων που αφορούσαν το παρόν και το μέλλον του. Το συγκεκριμένο κείμενο, όμως, έχει τη δική του ιδιαιτερότητα: απευθύνεται σε σας με την ιδιότητα του υποψηφίου Δημάρχου ως επικεφαλής του συνδυασμού «Το Κοινόν των Ζαγορίσιων». Προφανώς, σέβομαι απόλυτα την απόφαση του περιοδικού να καλύπτει «ειδησεογραφικά εξίσου όλους τους μόνιμους κατοίκους», όπως δηλώνεται στην κατακλείδα του πρωτοσέλιδου κεντρικού άρθρου του τεύχους 427 (Ιανουαρίου 2014). Ωστόσο, στο ίδιο άρθρο, διατυπώνονται απόψεις που κατά την άποψή μου χρήζουν σοχλισμού.

Συμμερίζομαι απόλυτα την ανάλυση της σημερινής κατάστασης για το Ζαγόρι, όπως κατατίθεται στο άρθρο του περιοδικού: πραγματικά, το Ζαγόρι δείχνει να βρίσκεται σε βαθιά κρίση, κι ο τουρισμός, έτσι όπως αναπτύχθηκε μέχρι σήμερα, μόνο ως «ανάπτυξη» δεν μπορεί να νοηθεί, με δεδομένη την ανορθολογική του κατανομή, τη δημογραφική και περιβαλλοντική επιβάρυνση σε συγκεκριμένα χωριά χωρίς καμία σχεδόν πρόβλεψη από μέρους του Δήμου ή του Κράτους, κι ακόμα με δεδομένη την ερήμωση του υπόλοιπου του Ζαγορίου και την ουσιαστική

εγκατάλειψη κάθε άλλης δραστηριότητας, της κτηνοτροφίας μη εξαιρουμένης. Τα τελευταία σχολεία έκλεισαν στη διάρκεια της τελευταίας δημαρχιακής θητείας (με εξαίρεση το Δ. Σχ. Μηλιωτάδων που καρκνοβατεί),

τεθεί σε δημόσια διαβούλευση, ανοιχτές όχι μόνο στους επικεφαλής των άλλων συνδυασμών αλλά σε κάθε Ζαγορίσιο –αλλά και φίλο του Ζαγορίου– που επιθυμεί να συμβάλει στη συνδιαμόρφωσή τους.

Ως εκ τούτου, η πρόταση για εν-

Βασίλης Δαλκαθούκης
Υποψήφιος Δήμαρχος Ζαγορίου με την κίνηση
«Το κοινόν των Ζαγορίσιων»

και η δημογραφική ερήμωση συνεχίζεται με αμείωτους ρυθμούς.

Συμμερίζομαι επίσης την αγωνία του άρθρου καθώς και την εκτίμηση ότι τέσσερις συνδυασμοί είναι πάρα πολλοί για το Ζαγόρι των 4.000 ψηφοφόρων και των 1.000 μόνιμων κατοίκων. Ας μου επιτραπεί, όμως –γιατί πλέον με αφορά και προσωπικά– να σχολιάσω την πρόταση του περιοδικού για έναν ενιαίο συνδυασμό στις προσεχείς Δημοτικές Εκλογές του Μαΐου. Τέτοιου είδους συγκλίσεις είναι απολύτως θεμιτές και –υπό το πρίσμα των σημερινών δυσκολιών– απαραίτητες. Ωστόσο, οι συγκλίσεις θα πρέπει να βασίζονται, κατά την άποψή μου, όχι στη σπουδή να δείξουμε ενωμένοι, αλλά στη βάση κοινών πολιτικών (προσοχή! Πολιτικών, όχι κομματικών...) εκτιμήσεων και προγραμματικών απαντήσεων απέναντι στα σημερινά προβλήματα του τόπου μας. Από τη μεριά της κίνησης «Το Κοινόν των Ζαγορίσιων» τόσο η πολιτική θέση όσο και οι προγραμματικές απαντήσεις βρίσκονται εδώ και λίγο καιρό κατατεθειμένες στο site της κίνησης (www.neozagori.gr) και έχουν

αίο συνδυασμό με βρίσκει απολύτως σύμφωνο, στο βαθμό που το όραμά μας για το Ζαγόρι είναι κοινό. Θα περιμένω, λοιπόν, να συζητήσουμε στη βάση του δικού μας οράματος ή στη βάση οποιασδήποτε άλλης προγραμματικής συνολικής πρότασης κατατεθεί (γιατί απ'όσο γνωρίζω κάτι τέτοιο δεν υπάρχει, τουλάχιστον ακόμη).

Επιπλέον, όπως δηλώνουμε με τη μέγιστη δυνατή σαφήνεια στο πρόγραμμά μας, η εναλλαγή των προσώπων στη θέση του Δημάρχου αλλά και των υπόλοιπων αιρετών πριν καν το τέλος της θητείας για μας είναι θεσμοθετημένη και ψηφισμένη από την ιδρυτική Γενική Συνέλευση της κίνησης. Όσον αφορά, λοιπόν, τις φιλοδοξίες και τα προσωπικά οφέλη, ας τα αφήσουμε καλύτερα κι ας μη βάζουμε όλον τον κόσμο στο ίδιο τσουβάλι, γιατί δε χωράει...

Σας ευχαριστώ θερμά για τη φιλοξενία

Βασίλης Δαλκαθούκης
Υποψήφιος Δήμαρχος Ζαγορίου
με την κίνηση
«Το κοινόν των Ζαγορίσιων»

Κοπή πίτας του Πολ. Συλλόγου Φραγκάδων

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Φραγκάδων, έκοψε την πίτα του την Κυριακή 2 Μαρτίου.

Παραβρέθηκαν πολλοί χωριανοί, παρ'όλο που ήταν χειμωνιάτικη η μέρα. Ακολούθησε άφθονο τοπίο, κρασί και διάφοροι μεζέδες.

Επίσης ο Σύλλογος ευχαρίστησε τον Τσιγιάννη Βασίλη, μάγειρα, που έφτιαξε και πρόσφερε στο Σύλλογό μας 2 βασιλόπιτες.

Του ευχόμαστε σύντομα και ΣΕΦ.

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Φραγκάδων

Επιτέλους, έργα στο δρόμο και τα μνημεία των Νεγάδων!

➤ Εγκρίθηκαν από την Περιφέρεια πιστώσεις 80.000 ευρώ

ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΣΕΤΣΗ

Ύστερα από τα αλλεπάλληλα δημοσιεύματα του «Π.Λ.» για τα σοβαρά προβλήματα των Νεγάδων, του ωραίου αυτού θερέτρου της περιοχής Ζαγορίου, ευαισθητοποιήθηκαν, επιτέλους, οι αρμόδιοι και αποφασίστηκε η παρέμβαση των υπηρεσιών της Περιφέρειας Ηπείρου.

Έτσι, με απόφαση του Περιφερειάρχη Ηπείρου **Αλέκου Καχριμάνη**, εγκρίθηκε πίστωση εξήντα χιλιάδων ευρώ «για την αποκατάσταση επαρχιακών οδών προς Νεγάδες, Δίκορφο και Ασπραγγέλους». Προϊστάμενη Αρχή του εν λόγω έργου, ορίστηκε η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων και διευθύνουσα Υπηρεσία το τμήμα Συγκοινωνιακών Έργων της ως άνω Υπηρεσίας.

Για τα κωδωνοστάσια
Εξάλου, με την υπ' αριθ. 10133/572/29-1-2014 απόφαση του Περιφερειάρχη Ηπείρου, εγκρίθηκε πίστωση είκοσι χιλιάδων ευρώ «για τη συντήρηση – αποκατάσταση κωδωνοστασίων των Ιερών Ναών Αγίου Γεωργίου Νεγάδων και Κοιμήσεως της Θεοτόκου Δόλιανης». Προϊστάμενη Αρχή του εν λόγω έργου, ορίστηκε ο Δήμος Ζαγορίου και διευθύνουσα Υπηρεσία η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Ζαγορίου.

Απομονωμένο χωριό

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο «Π.Λ.» είχε επισημάνει ότι το χωριό των Νεγάδων είναι απομονωμένο!

Ο δρόμος είναι ακατάλληλος για τουριστικά λεωφορεία, όπως ανέφεραν τουριστικοί πράκτορες και το δρομολόγιο του ΚΤΕΛ έχει από χρόνια διακοπεί.

Για το μεγαλοπρεπές εξαγώνο κωδωνοστάσιο της περίφημης τρισυπόστατης εκκλησίας είχε υπογραμμιστεί ότι κινδυνεύει να καταρρεύσει, όπως διαπίστωσε ειδικός, έμπειρος τεχνικός επιστήμων που επισκεφθηκε το χωριό.

Οι κάτοικοι Νεγάδων, με επιτολή τους, ρωτούν: «Θα γίνει βατός ο δρόμος για οχήματα πριν από την προσεχή θερινή περίοδο»;...

Εν όψει των Δημοτικών Εκλογών

Με την ευκαιρία της διεξαγωγής το Μαίο των Δημοτικών εκλογών, σαν ένας απλός ψηφοφόρος θα αναφερθώ, πέρα από τους τυπικούς κανόνες μιας εκλογικής διαδικασίας, σε κάποιες άλλες ηθικές υποχρεώσεις, που έχουμε όλοι, υποψήφιοι και ψηφοφόροι, και που πρέπει να τις τηρούμε με ευλάβεια, ώστε να προκύψει για τον τόπο μας η προσδοκώμενη ωφέλεια από τις εκλογές αυτές.

Σε κάθε Πολιτεία, όπου ισχύουν οι δημοκρατικοί θεσμοί, οι πολίτες έχουν αυξημένες ευθύνες, για ό,τι αποφασίσουν και είναι αρετή η συναίσθηση αυτού του υψηλού καθήκοντος. Όσοι ασχολούνται με τα κοινά θα πρέπει με αυταπάρνηση και αφοσίωση να ενεργούν, και εφ'όσον τους παρέχεται το ιερό και αναφαίρετο δικαίωμα, να εκφράζουν ελεύθερα το φρόνημά τους. Οφείλουν να δίνουν την ψήφο τους σ' εκείνους τους υποψήφιους, που είναι βέβαιο, πως θα πολιτευτούν σωστά και μόνο προς το κοινό συμφέρον.

Και τότε μόνο ας είναι σίγουροι πως το πολίτευμα της Δημοκρατίας λειτουργεί προς την ορθή κατεύθυνση και ακμάζει. **Το πλήθος προς το κοινόν πολιτεύεται συμφέρον».**

Σαν ελεύθεροι πολίτες πρέπει να ενεργούμε με δική μας βούληση και μπροστά στην κάλπη να θέτουμε τον εαυτό μας «υπέρ των κομματικών δεσμεύσεων, ατομικών συμφερόντων και προκαταλήψεων», έχοντας κατά νουν, μόνον το γενικό συμφέρον και την πρόοδο της Πολιτείας.

Γιατί μόνον έτσι η πολιτεία θα ευημερεί και ο κάθε πολίτης θ' απολαμβάνει ελεύθερα όλα τα αγαθά και θα ζει ευτυχής.

Σε αντίθεση, περίπτωση είναι αδύνατο να παρουσιαστεί πρόδος σε μια κοινωνία, όπου οι πολίτες αδιαφορούν για τα κοινά.

«Εν όσω ο πολίτης στερείται της συνειδήσεως των καθόλου συμφερόντων της κοινωνίας, περί των εαυτού δε ως εικός, μερινών, ολιγώρων. Έχει προς την του όλου επιμέλειαν, αδύνατο να προβάσει κατ' ευχήν τα πράγματα της Πολιτείας».

Γι' αυτό στις επικείμενες εκλογές με σύνεση και ψυχραιμία, για την ανάδειξη των Δημοτικών αρχόντων, ας εκλέξουμε ικανά άτομα, που θα μας εκπροσωπήσουν επάξια και θα ενδια-

φερθούν για τα κοινά με αφοσίωση προς τις αρχές του δημοκρατικού μας πολιτεύματος.

Οι δε υποψήφιοι άρχοντες ας έχουν υπ' όψη τους, πως οι ευσθύνες, που πρόκειται ν' αναλάβουν είναι τεράστιες και μάλιστα σε μια εποχή με πολλά και μεγάλα προβλήματα για τη χώρα μας. Κάθε αιρετός του λαού οφείλει όταν του δοθεί η εντολή ν' αναλάβει τις τύχες της Πολιτείας, θα πρέπει να εκτελέσει την εντολή αυτή με αυταπάρνηση και χωρίς ιδιοτέλεια, γιατί αυτό είναι αρετή.

Πρέπει ακόμα να γνωρίζουν, πως η αληθινή ισότητα μεταξύ των πολιτών, η ελευθερία γνώμης είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για να διοικηθεί μια κοινωνία, ένας Δήμος, μια κοινότητα. **«Οτι χαλεπόν του ειδέναι άρχεσθαι χαλεπώτερον εστί του άρχεναι ανθρώπων».**

Ας έχουν σαν αρχή, πως στο υψηλό αξίωμα του δημάρχου ή κοινοτάρχη το έλαβαν με τη θέληση και εντολή των συμπολιτών τους για την εξυπηρέτηση των κοινών συμφερόντων και ότι είναι πρόθυμοι να διακονήσουν και όχι να διακονηθούν. Το δικαίωμα του «εκλέγειν» είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της δημοκρατίας γι' αυτό κάθε λαός πρέπει να τον στηρίζει με πίστη και πάθος.

Ο δε κυρίαρχος λαός θα πρέπει να ενεργεί με φρόνηση μέσα στα πλαίσια των νόμων με ήθος και κόσμια συμπεριφορά χωρίς φανατισμούς για να συντελέσει έτσι στην πρόοδο της κοινωνίας.

Ας είναι αυτό στόχος μας και επιδίωξη μας στις προσεχείς εκλογές ώστε να έχουμε μια αυτοδιοίκηση σωστή, αποδοτική και ανεξάρτητη. Ο Δήμαρχος και το συμβούλιο να έχουν ως αρχή τους τη γόνιμη συνεργασία με τους οργανωμένους πυρήνες πολιτών, που δραστηριοποιούνται στην περιφέρειά τους, όπως πολιτιστικούς συλλόγους, επαγγελματικές ενώσεις κλπ. να ενθαρρύνουν υλικά και ηθικά εκδηλώσεις τους, που αποσκοπούν στην τόνωση της πολιτιστικής ζωής και στην προβολή του Δήμου προς πάσα κατεύθυνση.

Τα πάντα εξαρτώνται από τη δική μας θέληση. Ας το αποφασίσουμε σ' αυτές τις εκλογές.

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΟ

του Φωκίωνα Ιωάνν. Καψάλη

Όντως, θα μπορούσε να εκλάβει κανείς το θέμα της φωτογραφίας, ως μια πλωτή πασσαρέλα γυναικείων καλλιστείων, εάν βέβαια δεν εγγώριζε εξ αρχής το περιεχόμενο της ωραίας αυτής ομηγύρεως, που διανθίζεται από χαριτωμένες γιαννιωτοπούλες, όπως (εξ αριστερών): Έλλη Παπαγεωργίου, Έλενα Ζαρκάδα, Βάσω Ζδράβου, Εβελίνα Νούσια, Γιάννα Παπαγεωργίου, Τζίνα Βίκα και Άννα Σακελλαρίου, σε κρουαζιέρα τους στο Βόσπορο. Ονομασία, που συνδέεται αδιάρρηκτα με την αρχαία μας μυθολογία και ιστορία –Ερωτας Δία και Ιούς– (βους + πόρος = πέρασμα βοδιού). Πορθμός μήκους 30 χλμ, μέγιστο ελάχιστο πλάτος 3.700-750 μ., βάθος 36 έως 124 μ., που χωρίζει το Ευρωπαϊκό από το Ασιατικό τμήμα της Υδρογείου.

Η εθνικής σημασίας αυτή εκδρομή είχε πραγματοποιηθεί τον Μαΐο του 2005 στην Κωνσταντινούπολη (πόλη του Μέγα Κωνσταντίνου, 330 μ.Χ.) από το «πανταχού παρόν και τα πάντα πληρών», και γεμάτο γυναικεία ευαισθησία, εθνικό παλμό, φαντασία και δημιουργικότητα Σώμα Ελληνίδων Οδηγών, όπου τα μέλη του εκπέμπουν όλη την ηλιακή ενέργεια παρομοίων εκδηλώσεων. Γι' αυτό κι εγώ, τους χρωστώ μεγάλη χάρη για την υλοποίηση ενός παιδικού μου ονείρου, την επίσκεψή μου, δηλαδή, στα προγονικά μας εδάφη. Να σταθώ ένδακρυς και ενεδός κάτω από τον ουράνιο θόλο της Αγίας Σοφίας, να ψάλλουν εν χορώ τον Ακάθιστο Ύμνο στην Παναγία των Βλαχερνών, όπου πρωτοεψάλλει το 626 (αποτροπή Αβάρων) και να νιώσω μέσα μου την αφύπνιση μετά από 561 χρόνια του Μαρμαρωμένου Βασιλιά

(«...σώπασε κυρα-Δέσποινα και μη πολυδακρύξεις, πάλι με χρόνια, με καιρούς, πάλι δικά μας, θα'ναι...»). Κωνσταντινούπολη, το λέω και το ξαναλέω και ματώνει η ψυχή μου. Μια λέξη που ποτέ δεν πρέπει ν' αδρανοποιηθεί και να απαλειφθεί από την εθνική μας συνείδηση. Μόνον άνθρωποι με έμφυτο δουλισμό, μπορούν να ξεχνούν τέτοια εθνικής σημασίας ιστορικά γεγονότα. Φαίνεται, όσο για μένα, πως η ψύττα της γενιάς μου, πριν φανούν στο προσκήνιο της ζωής μου, οι Ζαγορίσιοι με τους Σαρακατσάνους, προήλθε από κει, μάλλον από τον Βύζαντα τον Μεγαρέα (667 π.Χ.) εξ' ου και τ' όνομα «Βυζάντιο», κι ακόμη βαθύτερα, από τους Αργοναύτες. Αλλιώς, πώς να εξηγήσεις τέτοια συγκίνηση κι ευαισθησία;

Ύστερα, ποια άλλη πρωτεύουσα κράτους στον κόσμο, πλην της Κωνσταντινουπόλεως, όπως λέει και η σπουδαία μας Βυζαντινολόγος, Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ (Πρύτανης του Πανεπιστημίου της Σορβόνης), δεν απελευθερώθηκε και παραμένει ως τα σήμερα, προς μεγάλη τέρψιν του Παπισμού και των Σταυροφόρων του (κατάληψη 1204 και των λοιπών), στα βάρβαρα στίφη των χλιβάνης της περιοχής, όπου οι «φίλοι» μας, Αμερικανοί επιδιώκουν, συν τοις άλλοις, να την τρυπώσουν όπως-όπως στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που αν τελικά ενταχθεί, τότε τι θα είναι η Ευρώπη, πέρα από μια κρέμ-καραμελέ με ολίγη μουστάρδα μέσα;

Στις 25-2-14 στα Γιάννινα, στο θεατράκι «Δημήτρης Χατζής», παρουσιάστηκε το βιβλίο του φιλόλογου-συγγραφέα κ. Δημήτρη Βλαχοπάνου.

Γεμάτη η αίθουσα και αρκετοί οι Ζαγορίσιοι. Ο συγγραφέας έχει καταγωγή από το «Μαρτυρικό χωριό» Κομμένο Άρτας και «Μαρτυρικά Χωριά» έχει και το Ζαγόρι. Προλόγισε και ο Δήμαρχος Ζαγορίου κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου, γέννημα-θρέμμα του «Μαρτυρικού Χωριού» Ασπράγγελοι (Δοβρά). Η ιστορία του Κομμένου Άρτας δένεται σφιχτά με τους Ασπραγγέλους, με την Ελάττη, με το Γρεβενίτι, με τους Λυγκιάδες κι άλλα «Μαρτυρικά Χωριά» του Ζαγορίου. Οι ομιλητές παρουσίασαν το βιβλίο του συγγραφέα κ. Βλαχοπάνου με τίτλο «Αγαπημένη μου αδελφή Άλεξ...» και εξήραν και το συνολικό συγγραφικό του έργο. Την παρουσίαση του βιβλίου οργάνωσαν ο Δήμος Ζαγορίου, ο Δήμος Ιωαννιτών, ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Νομού Ιωαννίνων και το Εθνικό Συμβούλιο Διεκδίκησης των Οφειλών της Γερμανίας προς την Ελλάδα. Τον συντονισμό της εκδήλωσης είχε ο κ. Γιάννης Αναγνώστου, Πρόεδρος του Συνδέσμου Φιλολόγων Ν. Ιωαννίνων, ο οποίος και προλόγισε. Την ουσιαστική παρουσίαση του βιβλίου είχε η κ. Δώρα Χουλιάρη, Περιφερειακή Δ/τρια Εκπαίδευσης Ηπείρου και ο κ. Γιώργος Νικολάου, Αναπληρωτής Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Ακολούθως μίλησε και ο κ. Ηλίας Λάμπρης, Τοπικός Σύμβουλος της μαρτυρικής κοινότητας Κομμένου. Ο κ. Δημήτρης Χατζαρόπουλος, μέλος του Συμβουλίου Διεκδίκησης των Οφειλών της Γερμανίας, ανέλυσε τις ενέργειες και τις προσπάθειες του Συμβουλίου. Τέλος η φιλόλογος κ. Νίκη Ζούκη διάβασε αρκετά επιλεγμένα κείμενα του βιβλίου, ανάλογα με την ροή της εκδήλωσης.

Το βιβλίο έχει αφετηρία

Δημήτρη Βλαχοπάνου

«ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΜΟΥ ΑΔΕΛΦΗ ΑΛΕΞ...»

πραγματικά γεγονότα, δηλαδή το γάμο της Αλεξάνδρας Μάλιου (Άλεξ Ι), που έγινε στο χωριό στις 15-8-1943. Τον γάμο ακολούθησε στις 16-8-1943 το πρωί επέλαση Γερμανών που έκαψαν, σκότωσαν, μαχαίρωσαν, λεηλάτησαν. Οι νεκροί στο Κομμένο έφτασαν τους 317 και μεταξύ αυτών 119 γυναίκες και 97 παιδιά. Απ' τους 317 κήκαν ζωντανοί στα σπίτια τους 38 άνθρωποι. Η μικρή Μαρία και ο μικρός αδελφός της Αλέξανδρος Μάλλιος (Άλεξ 2) γλύτωσαν γιατί πήγαν την αγελάδα για βοσκή. Η αγριότητα των Γερμανών στρατιωτών σ' όλο το μεγαλείο της. Μαχαιρώνουν

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

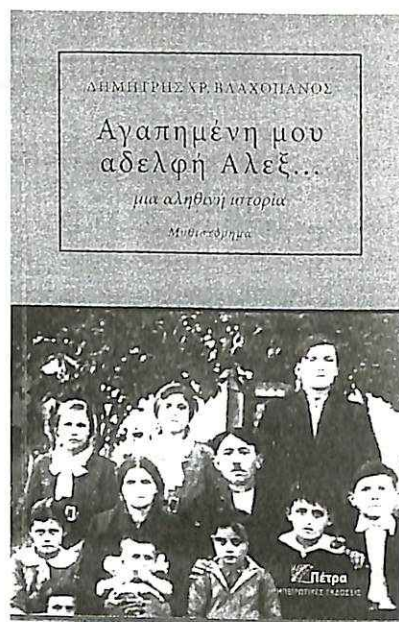
Η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου ευχαριστεί θερμά τον κ. Δημήτρη Χρ. Βλαχοπάνο, που μας πρόσφερε το βιβλίο του με τίτλο «Αγαπημένη μου αδελφή Άλεξ...» για εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης μας. Ευχόμαστε υγεία και φώτιση για συνέχεια του συγγραφικού του έργου.

ΙΛΕΖ

τον παππά που κρατούσε στα χέρια του το ευαγγέλιο. Ξεκοιλιάζουν βρέφη, ρίχνουν φωτιά, ξερνούν σίδερο. Ο επικεφαλής αξιωματικός Β. Ρέζερ μετά την σφαγή προσπαθεί να ηρεμήσει. Εδώ ο συγγραφέας πλάθει την αδελφή του Ρέζερ την Αλεξάνδρα (Άλεξ 3). Για εκτόνωση απ' τις κραυγές και τους θρήνους των θυμάτων ο Ρέζερ κάθεται να γράψει στην αδελφή του: «Αγαπημένη μου αδελφή Άλεξ...». Σταματάει γιατί προβάλλουν μπροστά του οι φιγούρες των σκοτωμένων κοριτσιών του Κομμένου.

Το Κομμένο και ο γάμος ένα κέντρο κύκλου που εκτοξεύει ακτίνες. Ακτίνες όπως η οικογένεια, η κοινωνία, ο καθημερινός μόχθος. Μια ακτίνα η πολύτε-

κνη οικογένεια. Η μεγάλη αδελφή Αλεξάνδρα φροντίζει και μεγαλώνει τα μικρά αδελφία Μαρία και Αλέξανδρο. Ο Θεόδωρος Μάλλιος και η γυναίκα του Βασιλική έχουν 9 παιδιά και μια νύφη στο μεγάλο γιο τον Σπύρο. Δώδεκα στόματα να φάνε. Ο Αλέξανδρος δεν καταλαβαίνει το γάμο της αδελφής, αλλά νοιώθει ότι θα την χάσει, αφού θα φύγει απ' το σπίτι. Χάνει την μάνα, την αδελφή, την φίλη, την τροφό. Άλλη ακτίνα απ' το Κομμένο εκπέμπει Εθνική Αντίσταση. Στο χωριό αντάρτες του Ζέρβα και αντάρτες του Βελουχιώτη με θέμα τον επισιτισμό. Γερμανικό αυτοκίνητο κάνει περιπολία και βλέπει τους αντάρτες και το χωριό Κομμένο Άρτας γράφεται στα μαύρα γερμανικά κατάστιχα. Κι αυτά τα κατάστιχα περιέχουν κάψιμο, σκοτωμούς, λεηλασία. Το Κομμένο με την γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή και τους ήσυχους πολίτες. Δεκαπενταύγουστος και είναι η μεγαλύτερη γιορτή της Παναγίας μας. Γάμος με όλα τα προεούμενα και ευοίωνες προοπτικές για τους νεόνυμφους. Ξημερώνει δυσοίωση Δευτέρα 16-8-1943 κι αρχίζει το μακελειό και τελειώνει γρήγορα με φωτιά και σίδερο. Η αυλή του γάμου της Αλεξάνδρας γίνεται τάφος για 40 νοματαίους. Ο νεκρός γαμ-

πρός Θεοχάρης ακουμπάει το κεφάλι του στο στήθος της νεκρής παρθένας γυναίκας του. Το Κομμένο έγινε στάχτη, οι ψυχές έζησαν. Κι όπως το Κομμένο και οι Ασπράγγελοι, οι Λυγκιάδες, η Μουσιωτίτσα, το Δίστομο κι άλλα χωριά. Συνολικά καταγράφονται 90 «Μαρτυρικές Πόλεις και Χωριά», όπως διαβάζουμε στο βιβλίο με τίτλο «Ελληνικά Ολοκαυτώματα 1940-1945», Αθήνα 2010, που εκδόθηκε απ' τον φορέα «Δίκτυο Μαρτυρικών Πόλεων και Χωριών της Ελλάδος» περιόδου 1940-1945».

Ο κ. Δ. Βλαχοπάνος πέτυχε «μια αληθινή ιστορία» να την κάνει «μυθιστόρημα» που διδάσκει και διαπαιδαγωγεί. Ευχαριστούμε από καρδιάς τον συγγραφέα για όλα διαβάσαμε στο βιβλίο και για όσα ακούσαμε στην παρουσίαση.

Απόστολος Ντιναλέξης

ΕΝΑΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ ΜΙΛΑΕΙ ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΣΧΑ

Τούτες τις μέρες, της απρόβλεπτης και επικίνδυνης κρίσης στην Ουκρανία και την Κριμαία, μέσω καναλιών και εφημερίδων μας ενημερώνει καθημερινά για τις εξελίξεις, ένας δικός μας άνθρωπος, ο σχετικά νεαρός αλλά έγκυρος δημοσιογράφος κ. **Αχιλλέας Π. Πατσούκας**. Ο Αχιλλέας είναι Ζαγορίσιος, έγγονος του Κατωσουδενιώτη Αχιλλέα Πατσούκα και της επίσης Κατωσουδενιώτισσας Καλλιρρόης Φιλίδη, από τον μοναχογιό τους Παύλο Πατσούκα.

Οι Ζαγορίσιοι πάντα και παντού, πουλιά πετούμενα στους ουρανούς και στα σοκάκια του κόσμου. Ο παππούς του ο αείμνηστος Αχιλλέας, θα ήταν περήφανος να τον ακούει και να τον βλέπει καταξιωμένο δημοσιογράφο, να μιλάει από την μακρινή Μόσχα.

B.T.

Γεωργίου Δούβλη

«ΛΑΜΠΡΙΑΔΕΙΟΣ ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΩΝ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ – ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ»*

Έκδοση ΛΑΜΠΡΙΑΔΕΙΟΥ ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
Ιωάννινα 2013

Το καλογραμμένο, πολυφροντισμένο, εμπλουτισμένο με πάμπολλες ασπρόμαυρες φωτογραφίες τούτο βιβλίο, είναι απόρροια πολυχρονίου κόπου και μόχθου του συγγραφέα Γεωργίου Δούβλη, ο οποίος από αγάπη προς τη γενέτειρά του, τα όμορφα Πάνω Σουδενά Ζαγορίου και σεβόμενος τη μνήμη των πολλών μεγάλων και μικρών ευεργετών του χωριού του και ιδιαίτερα του Ιωάννη Λαμπριάδη, και επί 40 χρόνια, παράλληλα με την άσκηση της επαγγελματικής αποστολής του, ως παιδαγωγός, αλλά και είτε ως Πρόεδρος, είτε ως μέλος της Διαχειριστικής Επιτροπής της «Λαμπριαδείου Οικοκυρικής Υφαντικής Σχολής Άνω Πεδινών», έθεσε ως στόχο στη ζωή του, να επανασυστήσει και επαναλειτούργησει η ως άνω Σχολή, το στολίδι προσφοράς των Πάνω Σουδενών του Ζαγορίου και όχι μόνον και το πέτυχε:

Και το πόνημά του αυτό είναι σαν να ανοίγει την αυλαία μιας θεατρικής σκηνής, όπου μας παρουσιάζει όλες τις προσπάθειες εύκολες και δύσκολες που κατέβαλε ο ίδιος μαζί με τους εκάστοτε συνεργάτες του στο μεγάλο χρονικό διάστημα που εργάστηκε στη Σχολή. Τις καλές και δυσάρεστες καταστάσεις που συνάντησε, τους συνεργάτες του και όλους, όσους περάσανε από τη Σχολή με οποιαδήποτε ιδιότητα.

Μα πάνω απ' όλα μας παρουσιάζει τη μεγαλύτερη επιτυχία του συγγραφέα Γιώργου Δούβλη μετά των συνεργατών του, που μετά το οριστικό κλείσιμο της Λαμπριαδείου Σχολής, τουλάχιστον ως οικοκυρικής και υφαντικής, εξ αιτίας της ερημώσεώς της από μόνιμους κατοίκους των Άνω Σουδενών και όλων των χωριών του Ζαγορίου και σε συνεργασία μετά του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ιδρυ-

σαν τον «Πανεπιστημιακό Λαμπριάδειο Σταθμό Οικολογίας».

Έτσι με τη μεγάλη αυτή επιτυχία των ως άνω μελών της Λαμπριαδείου Οικοκυρικής Σχολής, ο πανδαμάτωρ χρόνος στα Πάνω Σουδενά, δεν θα μπορέσει, στο πέρασμά του, να κάνει καμμία ζημία.

Καλόν είναι, ιδιαίτερα να προσέξουν όλοι οι Ζαγορίσιοι αναγνώστες, οπουδήποτε και αν βρίσκονται, προπαντός (οι αναγνώστες) των χωριών όπου υπάρχουν παρόμοια κληροδοτήματα, αν θέλουν και αν πραγματικά αγαπούν τον τόπο τους, να μη γίνουν λιθωσμένες τα Κοινοτικά κτήρια, Σχολείων κ.λ. που χτίστηκαν με τον μόχθο και τον ιδρώτα των μεγάλων ευεργετών καθώς και άλλων αρχοντικών σπιτιών, πριν η Λήθη τα εξαφανίσει!

Εύγε στον εκλεκτό Γιώργο Δούβλη και σ' όλους τους συνεργάτες του.

Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου

* Ο τίτλος, και μόνον, του εν λόγω βιβλίου, μου έφερε στη μνήμη, τις εντυπώσεις μου από την πρώτη επίσκεψή μου στη Λαμπριάδειο Σχολή το 1942, στη χειρότερη στιγμή της ιστορίας της. Σύντομα θα παρουσιάσω το σχετικό χρονολογικό μου.

Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας

Η Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας στις 8 Μάρτη θεσμοθετήθηκε για να αναδείξει το ρόλο των γυναικών στη διαμόρφωση της ιστορίας και να θυμίζει τα βήματα που ωφείλει η ανθρωπότητα στην κατεύθυνση της ισότητας των δύο φύλων.

Σήμερα, μέσα στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η πατρίδα μας, για μια ακόμη φορά η γυναίκα θα κληθεί να αγωνισθεί για ισότιμη μεταχείριση στον κοινωνικό και εργασιακό στίβο.

Θεμελιώδη δικαιώματα, όπως αυτό της ίσης ευκαιρίας στην απασχόληση, στη μόρφωση, στη συμμετοχή στα κέντρα λήψης αποφάσεων, αλλά και της στήριξης της μητρότητας και της απόδοσης του σεβασμού που δικαιούται ως ανθρώπινη υπόσταση, για μια ακόμη φορά προτάσσονται σαν αντικείμενο για αγώνα και διεκδίκηση.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στηρίζει την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, οργανώνονται εκδηλώσεις με επίκεντρο το θέμα της φετινής χρονιάς, την πρόληψη της βίας κατά των γυναικών.

Στις 5 Μαρτίου, η επιτροπή για τα Δικαιώματα των Γυναικών και την Ισότητα των φύλων, είχε προγραμματίσει διακοινοβουλευτική συνάντηση με θέμα «Προβάλλοντας τη βία κατά των γυναικών – μια πρόκληση για όλους». Στη συνάντηση συμμετείχαν εκπρόσωποι των εθνικών κοινοβουλίων για να συζητήσουν τις εμπειρίες τους, τη νομοθεσία στα κράτη-μέλη, αλλά και το τι θα μπορούσε να γίνει σε πανευρωπαϊκό επίπεδο για την πρόληψη. Η βία κατά των γυναικών αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στερεί στις γυναίκες την ευκαιρία να συμμετέχουν πλήρως στην οικονομική, πολιτική και πολιτιστική ζωή.

Ας αποτελέσει η μέρα αυτή μέρα μνήμης, στοχασμού και προγραμματισμού για την προσφορά και καθυστέρηση της θέσης της γυναίκας στην κοινωνία μας.

Ρούλα Ευθυμίου

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΛΟΦΟ

Ιδιαίτερα θετικός ήταν ο απολογισμός του έτους που πέρασε για το Δίλοφο. Με την ανακατασκευή του πλακόστρωτου του αύλειου χώρου του Ιερού Ναού της Κοιμήσεως Θεοτόκου από την Εκκλησιαστική Επιτροπή ολοκληρώθηκαν οι εργασίες στερέωσης και αποκατάστασης του σημαντικού για το χωριό μας κτιρίου. Για το λόγο αυτό θέλω να ευχαριστήσω θερμά την Εκκλησιαστική επιτροπή, δηλαδή τον πατέρα Κωνσταντίνου Δρούγια, το Γεώργιο Τριανταφυλλίδη και τον Αναστάσιο Βακόλα καθώς και την αρχαιο-λόγο Ανθή Φιλίδη που έδωσε τις οδηγίες και τη σχετική έγκριση των εργασιών για το συγκεκριμένο έργο. Όσον αφορά την επι-σκέψη της εκκλησίας μας το Δ.Σ. του Μορφωτικού Εξωραϊστικού Συλλόγου Διλόφου ευχαρίστησε στην Γενική Συνέλευση του 2013 τον Περιφερειάρχη Ηπείρου Αλέξανδρο Καχριμάνη και κυρίως τον συγχωριανό μας Ιωάννη Θεόπιστο με πρωτοβουλία του οποίου εντάχθηκε το έργο της στερέωσης και αποκατάστασης της στο Πρόγραμμα Πίνδος με προϋπολογισμό 426.802Ε.

Επίσης θέλω να ευχαριστήσω τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου Ιωάννη Βλαχο-στέργιο και τον υπάλληλο της ίδιας Υπηρεσίας Βασίλη Κασκάνη για τις ενέργειες που έκαναν για το χαρακτηρισμό του οικισμού Διλόφου ως ιστορικό τόπο (με το Φ.Ε.Κ. 284/11-9-2012), καθιστώντας Έξαθαρο το νομικό καθεστώς που διέπει τον οικισμό. (Υπενθυμίζω πως το Δίλοφο είχε ήδη κηρυχθεί από το ΥΠΠΟ ιστορικό διατηρητέο μνημείο με το ΦΕΚ 84Β/5-2-1969 αλλά δυστυχώς ορισμένοι κρατικοί λειτουργοί δε γνώριζαν ανάγνωση και εξέδιδαν έγγραφα και αποφάσεις αντίθετα προς αυτό το χαρακτηρισμό).

Τέλος θέλω να ευχαριστήσω το Βασίλη Τζουμάκα για τον καθαρισμό των μονοπατιών του Διλόφου από δικούς του αλλά και από δικούς μας εθελοντές και για το ότι συμπεριέλαβε και το χωριό μας σε ορισμένες διαδρομές της περσινής διοργάνωσης του «Zagori Mountain Race».

Αλεξάνδρα Βαρζώκα

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Νίκος Μιχ. Βότσης

Η λεγόμενη επάρατος νόσος, είχε προδιαγράψει το τέλος της ζωής του. Ο επιθετικός καρκίνος, όπως λέγεται, επισφράγισε το γεγονός ώστε ο αγαπητός σε όλους Νίκος, στις 6 του Μάρτη να ξεκινήσει το ουράνιο ταξίδι του, αποχαιρετώντας τη ζωή και τα προσφιλή πρόσωπα της οικογένειάς του, τη γυναίκα του Καλλιόπη, αρχαιολόγο, το γένος Κρυστάλλη και τα παιδιά του Έρση-Αγγελική και τον Μιχάλη-Δημήτρη, που δραστηριοποιείται στο χώρο του διπλωματικού Σώματος.

Ο Νίκος έχαιρε της εκτίμησης, της συμπάθειας και της αγάπης, όχι μόνο των ανθρώπων του γενέθλιου χωριού της Αρίστης, του Δυτ. Ζαγοριού, αλλά και όλων των ανθρώπων, στους χώρους όπου δραστηριοποιήθηκε, κυρίως στην Αθήνα. Τα γραφεία του στην Εμμ. Μπενάκη, όπου λειτουργούσε ο Εκδοτικός του Οίκος, θεωρούνταν «Κέντρο Διερχομένων» τόσο για τους εν Αθήναις χωριανούς του, όσο και όλων εκείνων που είχαν κάποια συναλλακτική σχέση. Στοιχείο αυτής της αμοιβαίας σχέσης ήταν η ευγενική και γελαστή έκφραση του προσώπου και η θωπεία της καλοσύνης και της αγάπης του που διαχέονταν γύρω του.

Με τέτοια ψυχροσύνθεση και άλλα γενετικά χαρίσματα, ο Νίκος, από έφηβος ακόμα αναζητούσε την ικανοποίηση της ευεργετικότητάς του. Όντας στην Αθήνα λειτούργησε την εκδοτική του επιχείρηση, ωστόσο δεν έπαυσε να έχει και άλλες πρόσθετες επιχειρηματικές απασχολήσεις.

Έχοντας μέσα του, πληθωρικό, το στοιχείο της προσφοράς για τον άνθρωπο, την πρόοδο και τη δημιουργία δραστηριοποιήθηκε και στον πολιτικό στίβο μέσα από τις γραμμές της ΕΠΟΝ, με ποικίλες δραστηριότητες. Αυτό, τον ανάγκασε να βρεθεί στο Παρίσι και να επιστρέψει εκείθεν μετά την πώση της Χούντας, για να συνεχίσει την διακοπείσαν επιχειρηματική του δραστηριότητα.

Η κηδεία του έγινε στις 8 Μάρτη, στον Άγιο Ιωάννη Βούλας, όπου και ενταφιάστηκε.

Εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια προς την οικογένειά του κι ευχόμαστε την δικαίωση της ψυχής του. Η παρουσία του Νίκου στη μνήμη μας, θα είναι παντοτινή.

Στ. Συκ.

Κλεάνθης Χουλιάρας

Στις 8 Μάρτη, μέρα Σάββατο, έφυγε για πάντα από κοντά μας, ο αγαπημένος φίλος Κλεάνθης Χουλιάρας του Ιωάννη, από τα Κάτω Σουδενά.

Αξέχαστε φίλε, μπεσαλή Κλεάνθη, συγχωριανέ και συνκυνηγέ αγαπημένε, που μας άφησες τόσο ξαφνικά κι έφυγες για το μακρινό ταξίδι το παντοτινό.

Ήσουν φίλε μου πολυαγαπημένος πατέρας, αφού χάθηκε η λατρευτή σου σύζυγος και στάθηκες κολώνα του σπιτιού σου.

Ήσουν αδερφός αγαπημένος και συγχωριανός αξέχαστος κι αγαπητός με όλους και δουλεutάρης στη ζωή τη δύσκολη. Σου εύχομαι ολόψυχα καλό ταξίδι και ελαφρύ το χώμα του Άη-Νικόλα που σε σκέπασε. Στους συγγενείς και φίλους και ιδιαίτερως στα παιδιά σου, νάχουν την ευχή σου και αιωνία η μνήμη σου.

Στέφανος-Μαίρη Γαλανοπούλου

Δημήτρης (Μίμης) Δασκαλόπουλος

Στις αρχές του περασμένου μήνα αποχαιρέτησαμε για πάντα τον πολυαγαπημένο μας Δημήτρη (Μίμη) Δασκαλόπουλο και η κηδεία του έγινε στα Γιάννινα από τον Ιερό Ναό της Παναγίας Περιβλέπτου. Ο συγχωριανός μας Μίμης ήταν ένα δραστήριο άτομο με παθολογική αγάπη για το χωριό του, όπου από πολλά χρόνια ήταν εγκατεστημένος εκεί και ήταν ο πρώτος που δραστηριοποιήθηκε στις τουριστικές επιχειρήσεις κάνοντας γνωστό το Μονοδένδρι και πέρα από τα στενά όρια της χώρας μας.

Πρόθυμος και καταδεκτικός, γλωσσομαθής δημιουργούσε γύρω του μια πολύ ευχάριστη ατμόσφαιρα και όλοι μας αποζητούσαμε τη συντροφιά του.

Στη χρυσή παρέα των εφηβικών μας χρόνων ο Μίμης πρωτοστατούσε. Πάντα σε κάθε ενέργειά μας, που απέβλεπε για το καλό του χωριού μας, όπως διοργάνωση πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων, εκδρομών, πανηγύρια, που άφηναν εποχή. Η λύπη μας για το χαμό του είναι μεγάλη και δυστυχώς τα τελευταία χρόνια η χρυσή παρέα έχασε όλα σχεδόν τα μέλη της.

Όλοι όσοι ζήσαμε μαζί σου, αξέχαστε φίλε Μίμη δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ.

Ας είναι αιωνία η μνήμη σου. Στην αγαπημένη σου σύζυγο, στο γιο σου, που σε αντικατέστησε επάξια, στη νύφη σου και τη χαριτωμένη εγγονούλα σου τα θερμά μας συλλυπητήρια και η μνήμη σου ας ζεσταίνει τις καρδιές τους.

Σ.Θ.

Λουκία Γκίτσα

Απεβίωσε στα Γιάννινα στις 16 Φεβρουαρίου και ετάφη την επομένη στο Κοιμητήριο του Αγίου Νικολάου Κοπάνων η Λουκία Γκίτσα, από τους Ασπραγγέλους.

Πλήρης ημερών, έφυγε περίπου ένα χρόνο μετά το θάνατο του συντρόφου της Λίβη, τον οποίον φαίνεται πως ήθελε να συντροφεύει και στον άλλο κόσμο. Η κηδεία της έγινε στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου ανάμεσα σε συγγενείς, οικογενειακούς φίλους και πολλούς συγχωριανούς μας.

Η μακαρίτισσα ήταν ηπίων τόνων, φιλήσυχη, ανενόχλητη, στοργική μητέρα και γιαγιά. Πέρα από το σπίτι τους καμιά πόρτα δεν γνώριζε στα Γιάννινα και στο χωριό. Στα παιδιά της Μάχη και Μιχάλη, στο γαμπρό της Μάκη, στα εγγόνια της και στους ανιψιούς της Βασίλη και Σταύρο Γκίτζα, που γι' αυτούς ήταν στη θέση του πατέρα τους, θερμά συλλυπητήρια.

Να έχουν την ευχή της, να πάρουν τα χρόνια της και το χώμα της πόλης των Ιωαννίνων που τη σκέπασε ας είναι ελαφρύ και η μνήμη της αιωνία.

Θωμάς Γ. Καραγιάννης

GIANNENA SERVICES

24 ΩΡΕΣ

SERVICE ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Μιχάλης & Ηλίας Κατσούλης Ο.Ε.
Μ. Αγγέλου 15 & Γρ. Σακκά 6-8, Ιωάννινα
Τηλ.: 26510 35300, 75041, 70020 - Fax: 26510 70944
κιν. 6936 477477, 6936 474474
www.giannenaservices.gr, e-mail: info@giannenaservices.gr

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Γεννήσεις

– Η Σεβαστή και ο Δημήτρης Καλλιάρκος απόκτησαν υγιέστατο πρωτότοκο αγοράκι στις 8 Φλεβάρη 2014 στα Γιάννινα. Γερό και τυχερό το πρώτο Σαββατογεννημένο εγγονάκι του Κώστα Καλλιάρκου και της δευτεροεξαδέλφης μου Μαρούλας Ν. Μήλιου. Να καλοδεχτούνε και άλλα εγγονάκια.

Θάνατοι

– Του Αγίου Βαλεντίνου 14-2-2014 διάλεξε να πάρει το δρόμο τ' ουρανού η συμπαθέστατη καλοσυνάτη μεγαλύτερη γιαγιά και προγιαγιά από το χωριό μας η 98χρονη Σταματία κόρη της Κατερίνας και του Θωμά Γιαννάκη που είχε γεννηθεί το 1916 στα Κάτω Ραβένια και παντρεύτηκε στο χωριό μας τον αείμνηστο Χρήστο Νίττα. Χρυσόχερα, πάντα με τη ρόκα ή τις πλεξοβελόνες ή το βελονάκι στα χέρια της. Γλυκομίλητη, καλονοικοκυρά ηπίων τόνων. Απόκτησαν και ανέθρεψαν τρία αγόρια, το Σπύρο, το Βύρωνα και το Γιώργο και τα καλοπάντρεψαν. Έλαμπε το σπίτι της και η αυλή της στολισμένη με λογής λογίων λουλούδια. Άσε οι κήποι της. Καλοδέχονταν όχι μόνο το σόι της, αλλά και όλο το χωριό... Θυμάμαι που πηγαίναμε και μας έδινε τη στολή της νύφης της (που ήταν στη Γερμανία) και ντυνόμασε για τη Σχολική Γιορτή της 25ης Μαρτίου. Αλλοτινές εποχές... Χάρηκε παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα και έφυγε πλήρης ημερών ν' αναπαυτεί κοντά στον αείμνηστο σύζυγό της Χρήστο (Κήττα) Νίττα. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν κυριολεκτικά τα χρόνια οι απόγονοί της. Ένας αιώνας ζωής δεν είναι και λίγος. Θερμά συλλυπητήρια. Πανάλαφρο το Ανωραβενιώτικο χώμα που τη σκέπασε την επομένη.

Απέδωσε εξαιρετικό πηγ-πογκ. Καλή επιτυχία στην τελική φάση. Πάντα πρώτος.

Συγχαρητήρια

– Ο Αριστείδης Βραζιτούλης πέρασε στους 26 καλύτερους παίκτες της Ελλάδος στην τελική φάση που θα γίνει στην Αθήνα στις 26 και 27 Απριλίου 2014. Δείχνοντας την ανοδική του πορεία με τις εξ νίκες που πέτυχε ταυτόχρονα κέρδισε και μία από τις τρεις θέσεις που έδιναν το εισιτήριο για την τελική φάση των παιδών σε σύνολο 125 αθλητών από την Κεντρική Μακεδονία, Θεσσαλία, Δυτική Μακεδονία και Ήπειρο που συμμετείχαν στην προκριματική φάση.

Απέδωσε εξαιρετικό πηγ-πογκ. Καλή επιτυχία στην τελική φάση. Πάντα πρώτος.

ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ

Γεννήσεις

– Η Μαρία Τσίχλα και ο Χρήστος Τσιόρβας απόκτησαν υγιέστατο αγοράκι. Να μεγαλώνει γερό και τυχερό.

ΔΙΚΟΡΦΟ

Θάνατοι

– Αναπαύτηκε για πάντα στο κοιμητήριο του Ι. Ν. Αγίου Νικολάου Κοπάνων στα Γιάννινα ο 80χρονος Σωτήρης Ζώης. Συλλυπητήρια.

ΔΙΠΟΤΑΜΟΣ

Θάνατοι

– Ο χαμογελαστός λεβεντάθρωπος καλονοικοκύρης συνταξιούχος Λευτέρης Παπαγιαννόπουλος του Δημητρίου και της Μαριγώς που είχε γεννηθεί 14-4-1933, τελειώς αναπνέχτα και ξαφνικά προδόθηκε από την καρδιά του στα Γιάννινα 19-2-2014 και την επομένη αναπαύτηκε για πάντα στο αγαπημένο του χωριό. Συλλυπητήρια θερμά.

ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ

Θάνατοι

– Η 103χρονη Μαρία Τσουμάνη αναπαύτηκε για πάντα στο Ελατοχώρι στις 24 Φλεβάρη 2014. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της. Συλλυπητήρια θερμά.

– Στην Αγία Τριάδα Ελατοχωρίου στις 7 Μάρτη 2014 εψάλει η εξόδιος ακολουθία της 83χρονης Ασπασίας Δοθώνη, το γένος Θάνου. Συλλυπητήρια στους συγγενείς της...

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ

Θάνατοι

– Η 61χρονη Λεμονιά της Ευτυχίας και του Ναπολέοντα Ζώη από το Γραμμένο Ζίτσας Ιωαννίνων, σύζυγος Ευάγγελου Φωτιάδη από τις 27-2-2014 άφησε παιδιά, σύζυγο, ηλικιωμένους γονείς και αναπαύτηκε στον Άγιο Δημήτριο. Ανάλαφρο το χώμα του Καβαλλαρίου που τη σκέπασε για πάντα.

– Απεβίωσε η Θάνου Ευαγγελία του Ελευθερίου και της Σταυριανής στις 5 Μάρτη 2014. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς των εκλιπόντων.

ΚΑΤΟ ΠΕΔΙΝΑ

Θάνατοι

– Πάνδημη έγινε η κηδεία του 80χρονου συνταξιούχου Κλεάνθη Χουλιάρη στον Ι. Ν. Αγίου Νικολάου Κοπάνων στα Γιάννινα το απομεσήμερο του Σαββάτου 8 Μάρτη 2014. Συλλυπητήρια θερμά.

ΚΗΠΟΙ

Θάνατοι

– Η συμπαθέστατη καλονοικοκυρά Ελένη, κόρη της Γλυκερίας και του Ιωάννη Πάσχου, χήρα Λύσανδρου Τσιρώνη, που είχε γεννηθεί στις 24-4-1931 στο Σκαμνέλι, χάρηκε παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα και πέταξε αθόρυβα σ' άλλους ουρανούς την Κυριακή 16-2-2014. Συλλυπητήρια.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Βαπτίσεις

– Η Ελένη Μαρία Παππά και ο Μιχάλης Τσουμάνης βάπτισαν το γιο τους και του χάρισαν το όνομα Χαράλαμπος. Να τους ζήσει. Και στα στεφάνια του να χαρούν...

ΛΑΪΣΤΑ

Θάνατοι

– Η 90χρονη Ιφιγένεια Γρίθα απεβίωσε στις 26-2-2014 στα Ιωάννινα. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της.

ΜΑΚΡΙΝΟ

Θάνατοι

– Πάνδημη έγινε η κηδεία της 96χρονης Καλλιόπης Ζιαμπίρη στον Άγιο Νικόλαο Κοπάνων Ιωαννίνων στις 5-3-2014. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της. Συλλυπητήρια θερμά.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Γεννήσεις

– Η Μαρίνα Ντακίνη και ο Φρίξος Αλ. Πρίγκος χάρισαν στον Έκτορα και στο Λαέρτη τους μια τρισαγαπημένη αδελφούλα στα

Γιάννινα στις 14 Γενάρη 2014. Γερή και τυχερή να μεγαλώνει η νεογέννητη.

ΠΕΤΡΑ

Γεννήσεις

– Ο Γεώργιος Παπαζώης και η Ελένη Κατσουλιώτου απόκτησαν υγιέστατο αγοράκι στις 19-2-2014 στα Γιάννινα. Να τους ζήσει.

ΠΟΤΑΜΙΑ

Θάνατοι

– Απεβίωσε η 87χρονη Ευαγγελία Περιστέρη. Συλλυπητήρια θερμά..

ΤΡΙΣΤΕΝΟ

Θάνατοι

– Πάνδημη έγινε η κηδεία του 86χρονου Δημητρίου Παπαστεφάνου στον Ι. Ν. Προφήτη Ηλία Τριστενού την Τετάρτη 26-2-2014.

Συλλυπητήρια.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Θάνατοι

– Η Ζαγορίσια αρχοντονοικοκυρά πολύτεκνη καλομάνα 82χρονη Ευλαλία της Σοφίας και του Αλέξανδρου Μπράχου, σύζυγος Γεωργίου Δέμκα χάρηκε παιδιά, εγγόνια και έφυγε από το μάταιο τούτο κόσμο στις 4-3-2014. Εψάλει η εξόδιος ακολουθία στον Άγιο Νικόλαο και στη συνέχεια την ξεκίνησαμε στον Άη Θανάση Τσεπελόβου το προχρόνο απομεσήμερο της Τετάρτης 5 Μάρτη του 2014. Συλλυπητήρια θερμά.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ-ΔΩΡΕΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

– Στη μνήμη Ευλαλίας Σίμου αντί στεφάνων κατέθεσαν χρηματικά ποσά στην εκκλησία του χωριού μας οι οικογ. Τσαπάρη Κων/νου, Ερμιόδη Δημητρίου, Καραγιάννοπούλου Κων/νου. Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί θερμά.

ΒΙΤΣΑ

– Εις μνήμην του πολυαγαπημένου μας αδελφού και φίλου Ιωάννου Κεφάλα κατέθεσαν χρηματικά ποσά για τις ανάγκες του Ιερού Ναού Κοιμ. Θεοτόκου Κ. Βίτσας οι οικογένειες: Αναστασίου και Δανάης Κακαγιά, Χαρίλαου Κεφάλα, Χριστόδουλου Παπαδημητρίου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Κάτω Βίτσας ευχαριστεί και εκφράζει τα θερμά συλλυπητήρια στην οικογένεια και τους λοιπούς συγγενείς του εκλιπόντος.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΡΙΣΤΗ

Συγχαρητήρια

— Συγχαίρουμε θερμά τα παιδιά της **Χρυσάνθης Ζώη-Πετράκη** που πήραν τα πτυχία τους από τα αναγραφόμενα πανεπιστήμια και τους ευχόμαστε κάθε επιτυχία στη σταδιοδρομία τους. Στους γονείς τους και τη γιαγιά Τούλα Ζώη ευχόμαστε και να τα καμαρώνουν πάντα γερά και προκομένα.

Νικόλαος Σ. Πετράκης

απόφοιτος Middlesex University
Bachelor Degree in Interior Design
(Διακόσμηση Εσωτ.ν Χώρων)

Αλέξανδρος Σ. Πετράκης

απόφοιτος London Metropolitan University
Bachelor Degree in Business Administration
(Διοίκηση Επιχειρήσεων)
Βούλα - Βασίλης Κοντοκάλης
- Σταύρος Συκιώτης
- Βασίλης Τζιόβας

Θάνατοι

— Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα, στον Άγιο Ιωάννη Βούλας, ο **Νικόλαος Βότσας** του Μιχαήλ, στις 8 Μαρτίου 2014. Συλλυπητήρια στους συγγενείς του.
«Το Ζαγόρι μας»

ΔΟΛΙΑΝΑ

Αρραβώνες

— Στα αγαπημένα μας ανεψίδια και εξαδέρφια μας Ρούλα - Μαρία και Δημητράκη Οικονομίδη για τους αρραβώνες της κόρης και ανεψιάς τους **Κατερίνας** (εγγονή της **Νίνας Ζαχάρη-Οικονομίδη**) με τον εκλεκτό της καρδιάς της **Γιάννη Αλεπιξάκη** ευχόμαστε ολόψυχα να τους ζήσουν και γρήγορα και νυφούλα να την καμαρώσουν.

Οι οικογένειες

Γεωργίου Ζαχάρη
Κων/τίνου Ζαχάρη
και Αθανασίου Καρακώστα

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Συγχαρητήρια

Θερμά συγχαρητήρια στην κόρη μας και αδελφή μας **Μαρία Μιχαήλ** που έλαβε το μεταπτυχιακό της δίπλωμα με άριστα στον τομέα της Τεκτονικής Γεωλογίας του ΑΠΘ αφού εκπόνησε την διπλωματική της εργασία με τίτλο: «Τεκτονική δομή και θέση του γρανίτη του Φανού στη λεκάνη του Αξιού».

Χίλιες ευχές για ένα λαμπρό μέλλον

Οι γονείς

Γρηγόρης - Πανωραία Μιχαήλ
Τα αδέρφια
Κώστας - Έλσα Μούγιου

ΚΗΠΟΙ

— Στ' αδελφία μας Νίκο και Νανά Βελέντζα που έγιναν παππούδες τριςχαριτωμένης εγγονούλας από τον αγαπημένο γιο τους **Κώστα** και **Γιάννα Βελέντζα**, τις καλύτερες ευχές να την καμαρώσουν και νυφούλα.

Στους ευτυχείς γονείς κάθε ευτυχία.

Με πολύ αγάπη

Γιάννης -Λίτσα Τσεκούρα

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Συγχαρητήρια

— Θερμά συγχαρητήρια στην αγαπημένη μου ανηψούλα **Ισμήνη**, κόρη του Παύλου και της Έφης **Στεφοπούλου**, εγγονή των θείων μου **ΔΑΣΚΑΛΟΥ** Ανδρέου **Στεφοπούλου** και **Ισμήνης Βλαχοπούλου** - **Στεφοπούλου**, που πήρε το πτυχίο της Νηπιαγωγού από το Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Η θεία της και συνάδελφος

Αλίκη Αναστασίου
- Βλαχοπούλου

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 128

Ράπτης Θωμάς

ΕΥΡΩ 70

Βλάχος Κων/νος

ΕΥΡΩ 60

Δήμου Κων/νος
Γαλανόπουλος Δημήτριος
Τσαπάρη Ευανθία
Πετράκης Σπυρίδων
Τσιγαρά Σωτηρία
Ράπτης Θωμάς του Γρηγορίου
Παπαδόπουλος Γεώργιος
Πετράκης Σπυρίδων
Γκούρη Ανθούλα
Ζώη Αριστέα
Παπαβασιλείου Γεώργιος
Ιγνατιάδης Κων/νος

ΕΥΡΩ 50

Θεοδώρου Ηρακλής
Βραζιτούλης Γεώργιος
Κεκρίδου Κλεονίκη
Παντελή-Βαζάκα Θεανώ
Σούκερα Αγλαΐα

ΕΥΡΩ 40

Παπαδημητρίου Βασιλική
Λιόγκα Βούλα
Φωτιάδου Άννα

ΕΥΡΩ 30

Μπονόβας Χάρης
Ματσούλη-Αναγνωστοπούλου
Ιωάννα

Ματσούλη Αμαλία
Γκάνου Μαρίνα
Γκοδίμη Γαλάτεια
Εμμανουηλίδης Κων/νος
Οικονομίδου Αθηνά
Νούλης Κων/νος
Δούβλης Πέτρος
Τσιγαρά Ευτέρπη
Βαλαρούρας Λεωνίδα
Τακαλιού Δωροθέα
Παλιάτσος Αθανάσιος
Παλιάτσου Έφη
Καψάλης Φωκίων
Κωνσταντής Απόστολος
Τσιμή Αφροδίτη
Μπέλλος Ευάγγελος
Στεφοπούλου-Βλαχοπούλου
Ισμήνη
Ζαμπαλά Ελευθερία
Λιάρου Πελαγία
Λιάπη Έλλη
Κασιούμη Βιβή
Λένης Αχιλλέας
Κουμπής Γεώργιος
Παπαδημητρίου Χριστόδουλος
Γεωργάκης Αλέξανδρος
Βότσης Νικόλαος
Γκερλέ-Μπίτσα Δέσποινα
Καραμπά Ιοκάστη
Ζινδριλής Τάκης
Γκάνος Βασίλειος

ΕΥΡΩ 20

Τζόκας Αλέξιος

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΞΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Επίτιμος Πρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΛΥ
Β' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Έφορος Εκδηλώσεων
ΣΤΟΥΚΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Μέλος

Αριστίνοδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Εξελεγκτική Επιτροπή

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
Μέλος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μυροπωλείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 30 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Η κυρία **Βολογιαννίδου Ευαγγελία** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 50 ευρώ, στη μνήμη του αγαπημένου της συζύγου **Χριστόφορου Βολογιαννίδη**, για τη συμπλήρωση ενός έτους από το θάνατό του

Θερμές ευχαριστίες.

«Ζ»